

Torhout Consciencestraat (Wijnendale)

2019A37

Nota

Verslag van Resultaten

**Uitgesteld
vooronderzoek met
ingreep in de bodem**

Jasper

Deconynck

Ruben

Vergauwe

Project:
Torhout Consciencestraat (Wijnendale)

Uitvoerder: GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba (GATE)
Jasper Deconynck, Ruben vergauwe

© 2019 - GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie, zonder toestemming van Ghent Archaeological Team bvba

INHOUD

INHOUD.....	1
Lijst met afbeeldingen	2
INLEIDING.....	3
VERSLAG VAN RESULTATEN	4
1. Samenvatting bureauonderzoek.....	4
1.1 Beschrijvende en administratieve gegevens	4
1.2 Synthese resultaten archeologienota	7
1.2.1 Potentieel tot kennisvermeerdering	9
1.2.2 Kader exploitatie potentieel tot kennisvermeerdering	9
2. Metaaldetectie	11
2.1.1 Omkadering	11
2.1.2 Werkwijze en strategie.....	14
2.1.3 Assessment van metaaldetectie.....	14
3. Proefsleuvenonderzoek	19
3.1 Beschrijvend gedeelte.....	19
3.1.1 Administratieve gegevens.....	19
3.1.2 Onderzoeksopdracht en vraagstelling	19
3.1.3 Werkwijze en strategie.....	21
3.1.4 Beschrijving Bodem	24
3.1.5 Assessment van sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren.....	28
3.1.6 Datering en interpretatie	33
3.1.7 Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed	33
3.1.8 Antwoorden op de onderzoeksopdracht en vraagstelling.....	34
Bibliografie	36
4. BIJLAGE.....	37
4.1 Plannenlijst.....	37
4.2 Sleuvenlijst.....	38
4.3 Sporenlijst	39
4.4 Profiellijst	41
4.5 Profielbeschrijving	42
4.6 Fotolijst.....	43
4.7 Vondstenlijst	45

Lijst met afbeeldingen

Figuur 1: Lokalisering projectgebied t.o.v. Vlaanderen (archeoregio's)	5
Figuur 2: Lokalisatie projectgebied t.o.v. de topografische kaart.....	5
Figuur 3: Situering van het onderzoeksgebied met de bodemingrepen en landschappelijke boringen op de orthofoto (© Geopunt)	6
Figuur 4: Projectie projectgebied t.o.v. het GRB-bestand (© Geopunt).....	6
Figuur 5: Gestileerd overzicht geplande bodemingrepen op orthofoto (© Geopunt).....	7
Figuur 6: overzicht van de geplande bodemingrepen in het projectgebied	8
Figuur 7: Strijdplan van de Slag bij Wijnendale (1708) gedrukt bij Eugène Henri Fricx in Brussel	13
Figuur 8: metaaldetectie.....	14
Figuur 9: metaaldetectie vondsten geprojecteerd op de orthofoto	15
Figuur 10: tabel met alle aangetroffen metaaldetectie vondsten	16
Figuur 11: overzicht van alle aangetroffen metaaldetectievondsten.....	17
Figuur 12: kolfplaat en musketkogel	18
Figuur 13: Proefsleuvenonderzoek op orthofoto (© Geopunt).....	20
Figuur 14: Proefsleuvenonderzoek op kadastrakaart (© Geopunt)	20
Figuur 15: Fotografische opname van het proefsleuvenonderzoek Wijnendale Consciencestraat	22
Figuur 16: Sleuven/werkputtenplan t.o.v. GRB met aanduiding TAW-waarden en sleufnummers (SL1 – SL12) (© Geopunt)	23
Figuur 17: profielen weergave op GRB kaart (© Geopunt)	24
Figuur 18: Afbeelding van referentieprofiel P2	25
Figuur 19: fotografische opname van referentieprofiel P6.....	26
Figuur 20: fotografische opname van referentieprofiel P7.....	26
Figuur 21: Sporenplan op GRB (© Geopunt).....	28
Figuur 22: fotografische opname van S22 in sleuf 10	29
Figuur 23: aardewerk uit spoor 22.....	29
Figuur 24: 3D model van spoor 22	30
Figuur 25: fotografische opname van S02 in SL1	31
Figuur 26: fotografische opname van sporen 6 en 7 in sleuf 4	32
Figuur 27: fotografische opname van spoor 11 in sleuf 4	32
Figuur 28: fotografische detailopname van de vulling in spoor 11 (sleuf 4)	33

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de verkaveling van enkele percelen te Wijnendale (Torhout) in de provincie West-Vlaanderen. Het te ontwikkelen terrein bestaat kadastraal uit de percelen 214A (Afd.1 SectieA), 1843B en 1874G (Afd.4 SectieD). Het totale projectgebied is 13 250,67 m² groot en bevindt zich geheel op privé domein. De als plangebied gemarkeerde oppervlakte overschrijdt drempelwaarden opgenomen in het Onroerendergoeddecreet. Het projectgebied bevindt zich niet in een vastgestelde archeologische zone, in een beschermde archeologische site of in een gebied waar geen archeologisch erfgoed meer te verwachten valt [GGA]. Gezien hierdoor de oppervlaktecriteria binnen het Onroerendergoeddecreet worden overschreden was de opmaak van een archeologienota voorafgaand aan het indienen van een bouwaanvraag noodzakelijk. Wel maakte het te ontwikkelen terrein mogelijk deel uit van de locatie van de veldslag bij Wijnendale uit 1708.

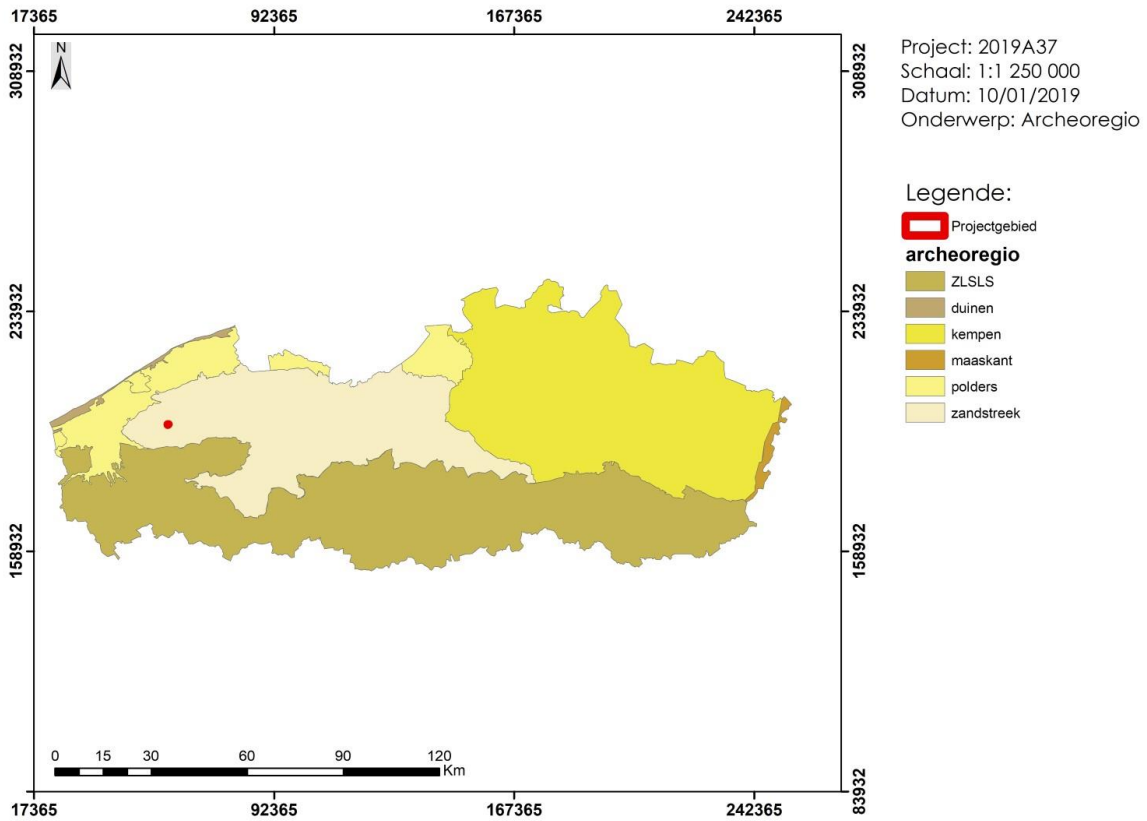
Een archeologienota (OE-id 2359) werd hiervoor in de winter (januari-februari) van 2017 opgesteld door GATE. Deze omvatte een bureauonderzoek (2017A279) en een landschappelijk booronderzoek (2017A345). Op basis van het verslag van resultaten werd hierin geadviseerd om het niet-bebouwde deel van het projectgebied verder te onderzoeken door middel van een metaaldetectie- en proefsleuvenonderzoek. Deze tekst behelst het verslag van de resultaten van dit onderzoek en vormt de basis voor het programma van maatregelen, waarin een advies wordt geformuleerd naar vrijgave toe.

VERSLAG VAN RESULTATEN

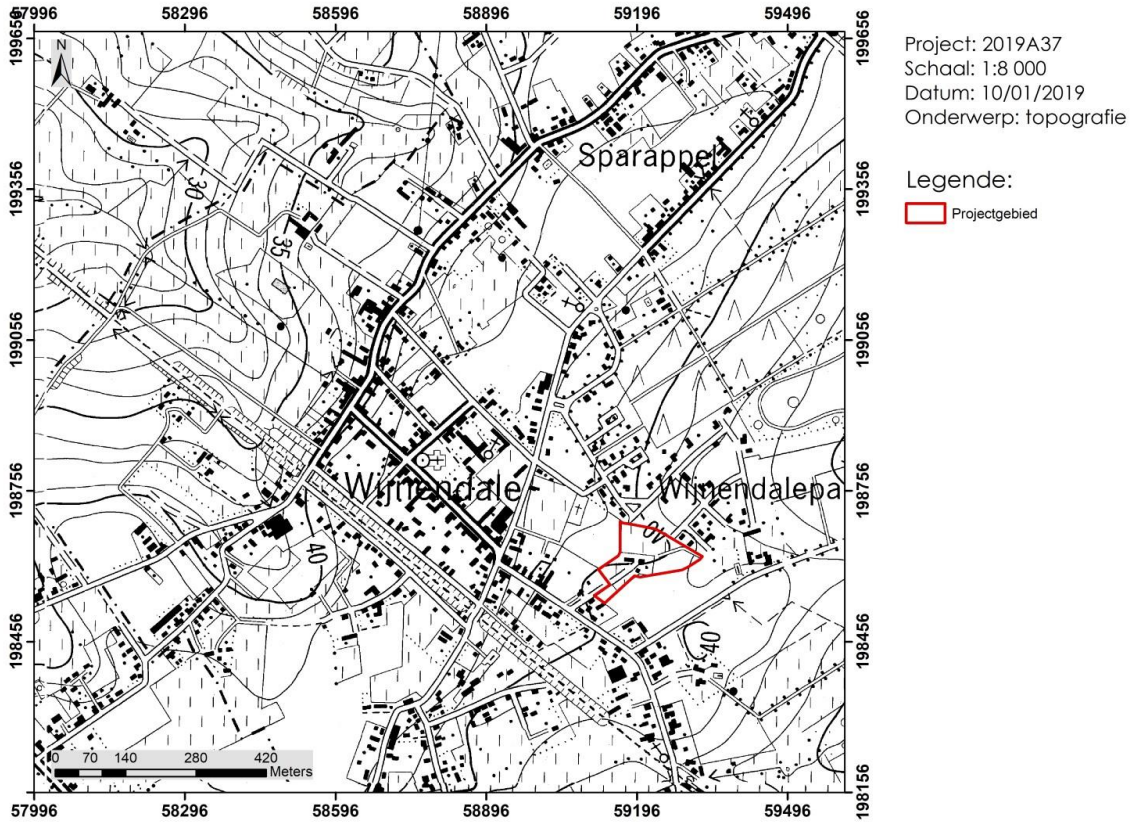
1. Samenvatting bureauonderzoek

1.1 Beschrijvende en administratieve gegevens

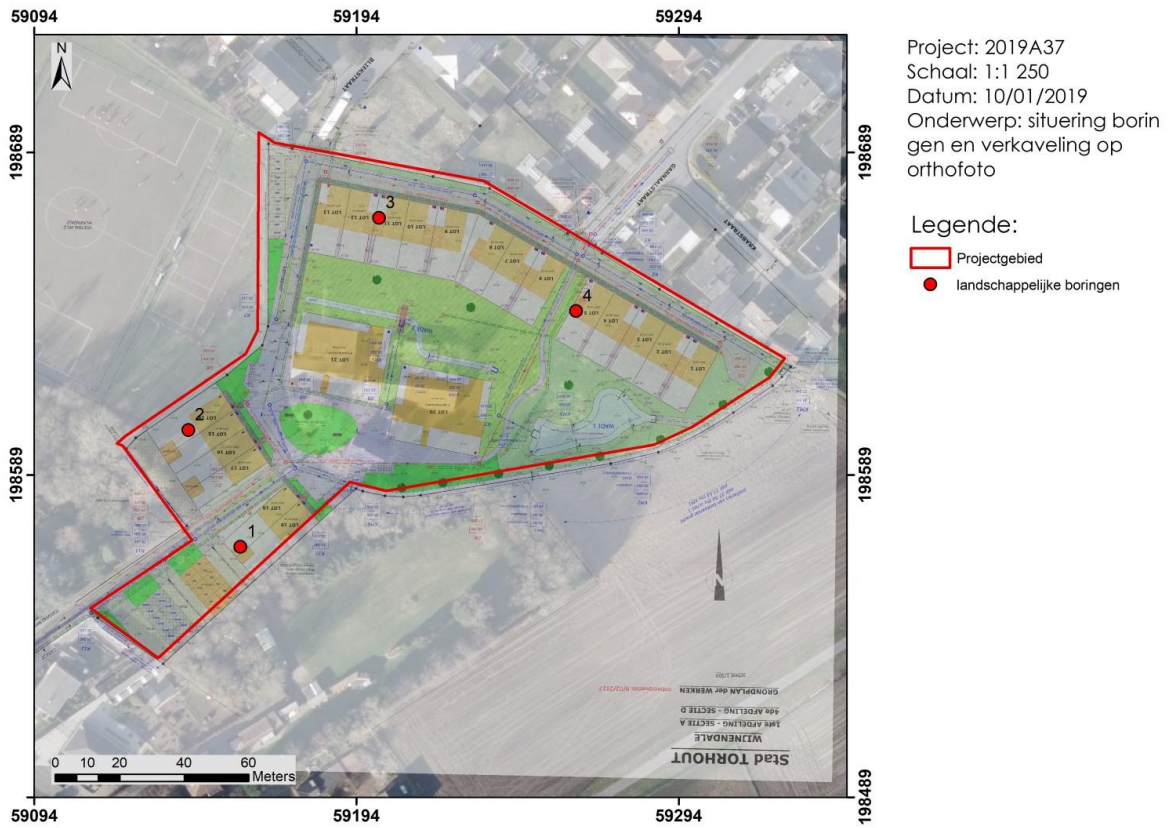
Naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	GATE [OE/ERK/Rechtspersoon/2015/00073]	
Bounding box	X_1	y_1
	59170,106	198709,665
	59330,841	198635,846
	59257,816	198475,112
	59096,684	198549,328
Geografische situering [Fig. 1-4]	Het projectgebied is gelegen aan de zuidoostelijke rand van de dorpskern van Wijnendale (Torhout) tussen de Conscience- en Garnaalstraat. Het afgebakende terrein is tot op heden landbouwgebied waarop centraal een boerderij gelegen is. Het is 13 251 m ² groot en bestaat drie kadastrale percelen: 214A (Afd.1 Sectie A), 1843B en 1874G (Afd.4 Sectie D).	
Overzicht bodemingrepen [Fig. bijlage]	Het totale projectgebied is 13 250,67 m ² groot. Inclusief de aanwezige af te breken bebouwing (boerderij) bedraagt dit 1,483 ha. De geplande verkaveling beoogt de percelen te transformeren in een nieuwe woonwijk met negentien nieuwe wooneenheden en 2 blokken van telkens 8 appartementen. De wijk zal ook de Conscience- en Garnaalstraat, respectievelijk de zuid- en noordgrens van de percelen, met elkaar in verbinding stellen middels een nieuwe rijweg.	

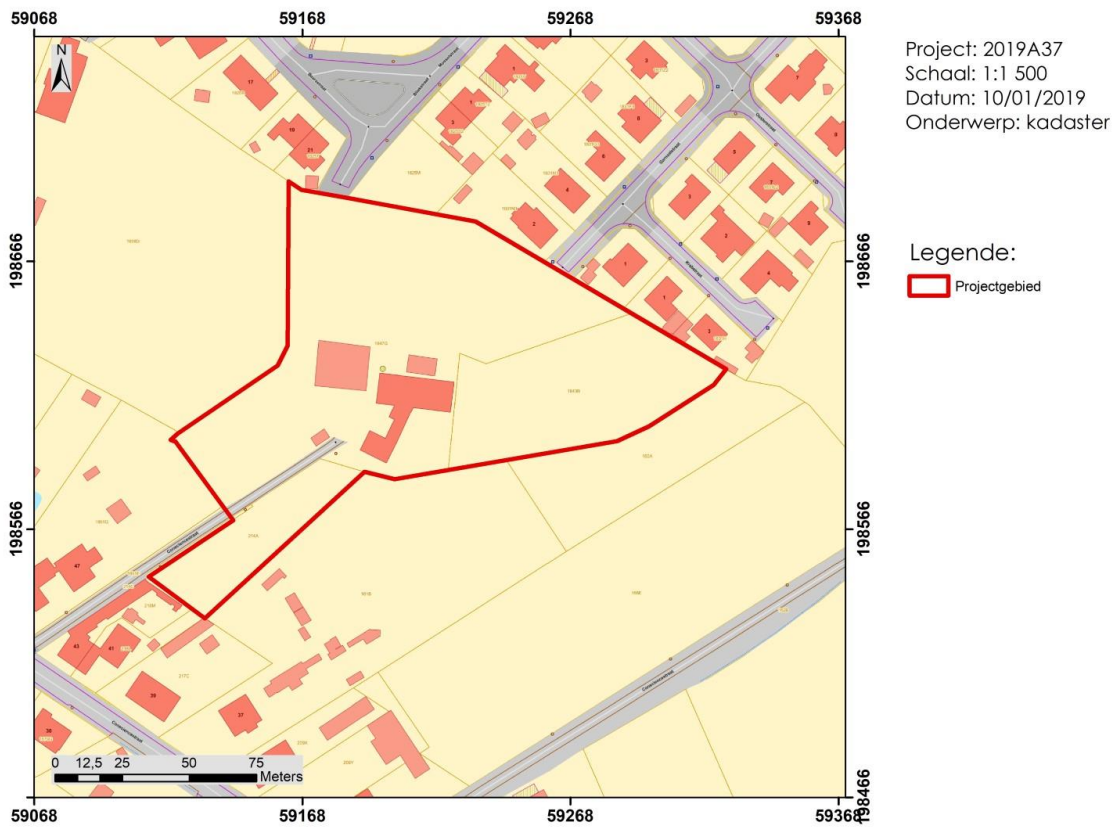
Figuur 1: Lokalisering projectgebied t.o.v. Vlaanderen (archeoregio's).

Figuur 2: Lokalisatie projectgebied t.o.v. de topografische kaart.

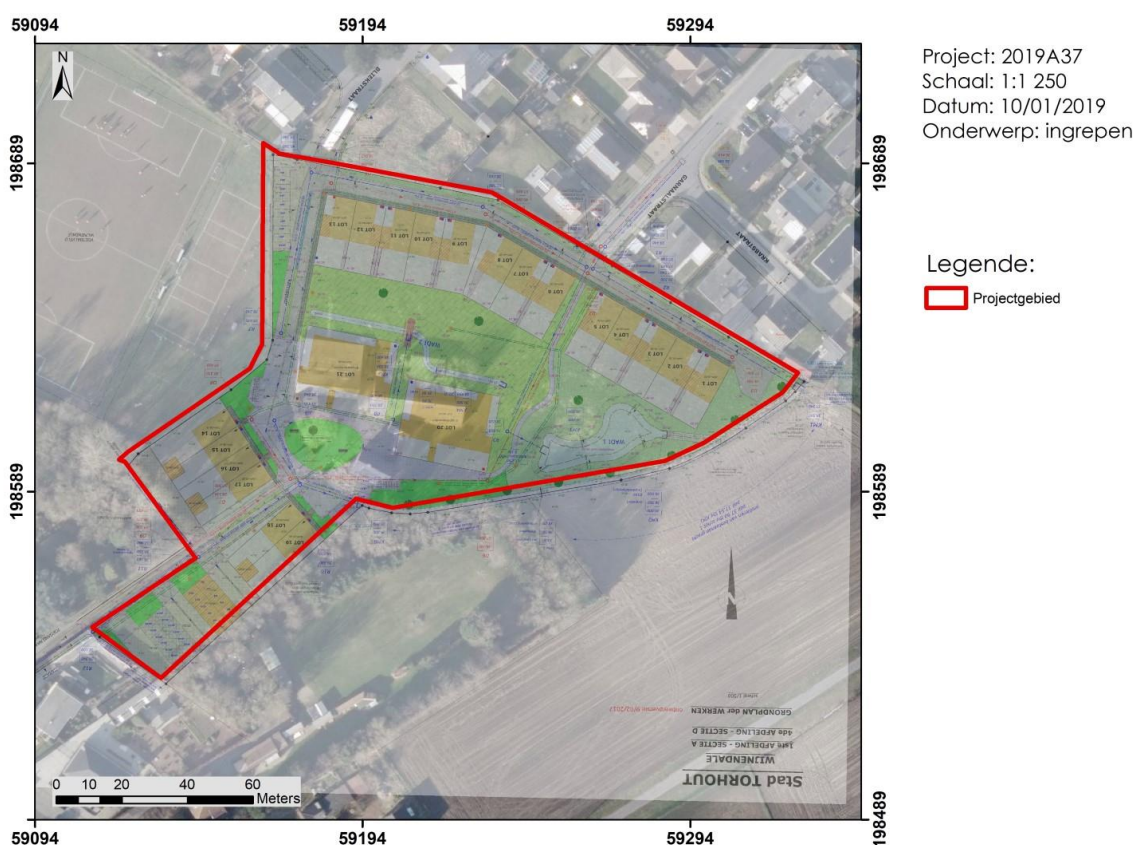
Figuur 3: Situering van het onderzoeksgebied met de bodemingrepen en landschappelijke boringen op de orthofoto (© Geopunt).

Figuur 4: Projectie projectgebied t.o.v. het GRB-bestand (© Geopunt).

1.2 Synthese resultaten archeologienota

Het projectgebied is gelegen aan de zuidoostelijke rand van de dorpskern van Wijnendale (Torhout). Het afgebakende terrein (1,483 ha) is tot op heden landbouwgebied waarop centraal een boerderij gelegen is. Het te onderzoeken gebied is 13 251 m² groot en beslaat drie kadastrale percelen: 214A (Afd.1 Sectie A), 1843B en 1874G (Afd.4 Sectie D). Het terrein loopt licht af (0-2 m TAW) naar het oosten en zuidoosten. De geplande verkaveling beoogt de percelen te transformeren in een nieuwe woonwijk met negentien nieuwe wooneenheden en 2 blokken van telkens 8 appartementen.

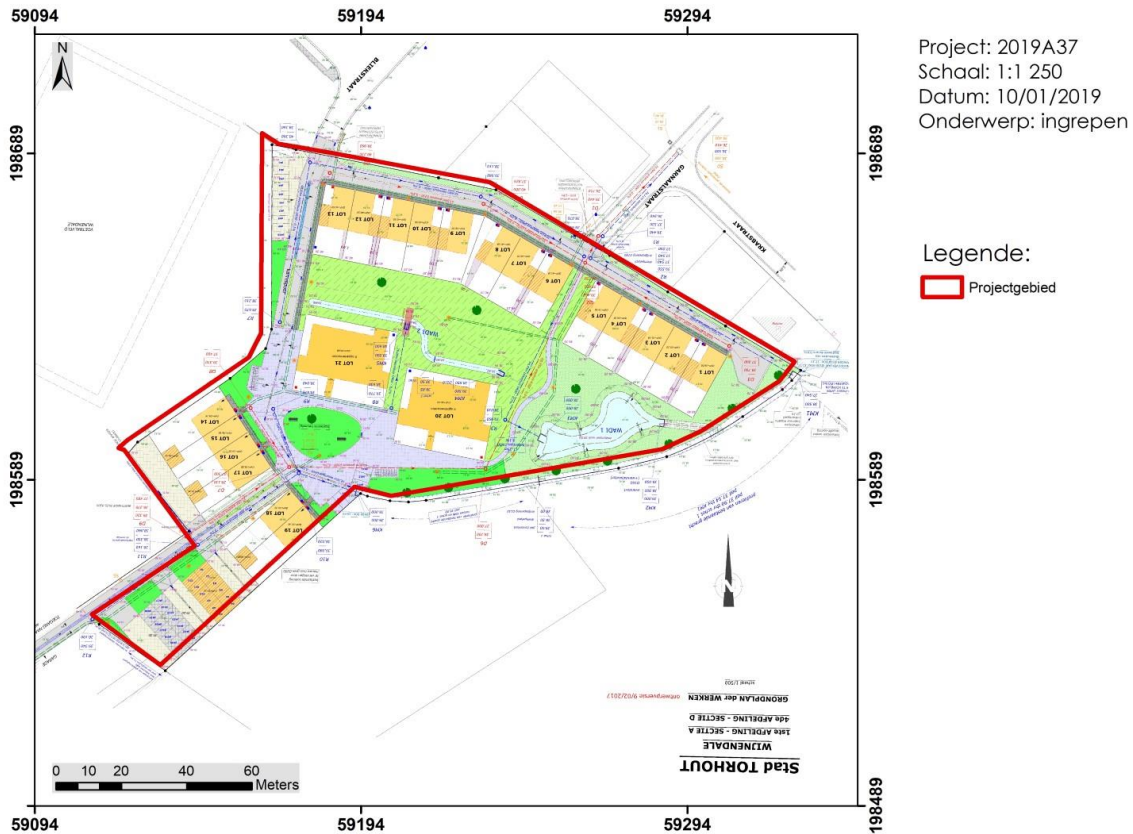

Figuur 5: Gestileerd overzicht geplande bodemingrepen op orthofoto (© Geopunt).

De wijk zal ook de Conscience- en Garnaalstraat, respectievelijk de zuid- en noordgrens van de percelen, met elkaar in verbinding stellen middels een nieuwe rijweg. De geplande werken houden in:

- Het slopen van de huidige landbouwinfrastructuur.
- Het dempen van de nu nog aanwezige perceelgrachten.
- Het aanleggen van een nieuwe straat, uit te voeren in betonplaten, langsheen de noordgrens van het projectgebied. De straat wordt voorzien van de nodige infrastructuur onder het wegdek. De oppervlakte van de weg bedraagt in zijn totaliteit ca. 3100 m² er dient rekening gehouden te worden met graafwerken tot max. 1 m diep voor de weg en van 1 tot 3 m diep ter hoogte van de leidingen onder het wegdek.
- Het inrichten van een verbindingsweg tussen de nieuwe rijweg en de Consciencestraat aan de zuidgrens van het projectgebied. Deze wordt uitgevoerd in twee betonplatinen.
- In totaal worden 48 parkeerplaatsen voorzien verspreid over de verkaveling. 26 stuks worden langsheen de Consciencestraat ingepland. Zij worden als car-ports of boxen aangelegd. De overige parkeerruimte betreft open, 0,4 m diep gefundeerde staanplaatsen gesplit in stroken van tien, zes en zes plaatsen.
- 2 wadi's, samen goed voor ca. 515 m². Het bodempeil van de wadi's zal zich op ca. 1 à 1,5 m diepte t.o.v. het maaiveld bevinden.

- Overige zones opgedeeld in verschillende groenzone met differentiële begroeiing.
- 19 loten bouwgrond goed voor een oppervlakte van ca. 4000 m².
- 2 loten voor appartementsblokken van telkens 8 appartementen. Deze bouwblokken zullen samen ca. 1300 m² innemen en ingrepen vergen tot max. 1,65 m diep ter hoogte van de liftkokers, maar voor het overige worden deze blokken niet onderkelderd. Bovendien worden deze loten gepland ter hoogte van de bestaande bebouwing (boerderij en bijgebouwen).

Figuur 6: overzicht van de geplande bodemingrepen in het projectgebied

Het onderzoeksgebied te Wijnendale (Torhout) situeert zich in zandlemig Vlaanderen, centraal gelegen op een landschappelijk plateau met dezelfde naam. Het plateau van Wijnendale verheft zich boven een vlak landschap ten oosten van de Vlaamse vallei op de zuidoostelijke grens met het kust- en poldergebied. De hoogte (ca. 30-50 m TAW) dankt haar genese aan Tertiaire, mariene sedimenten uit het Eoceen, waarop slechts een dunne tot geen quaire deklaag van zand of zandleem is verstuipt. De bodem in en rond het plangebied is bijgevolg opgebouwd uit matig droog zand en zandleem (Zcbd – Sdh). De bodem is voorzien van een sterk verbrokkelde ijzer- en/of humushorizont. Deze laatste brengen we in verband met het bos van Wijnendale, gelegen ten zuiden van het huidige onderzoeksgebied. De woud is slechts een restbos van een historisch veel groter bosareaal.

Het projectgebied is niet gelegen in een vastgestelde archeologische zone, of een beschermde archeologische site. De bureaustudie voorzag het projectgebied van een ruimer historisch, archeologisch, landschappelijk en bodemkundig kader.

Het landschappelijk booronderzoek toonde aan dat het projectgebied op basis van bodemontwikkeling kan worden onderverdeeld in twee zones, respectievelijk het zuidwesten (B1 en B2) en het noordoosten (B3 en B4). Het is duidelijk dat het reliëf de voornaamste reden is achter deze opdeling. Het verschil in beide zones is het meest duidelijk in de aard van het

moedermateriaal en drainage. In het zuidwestelijke deel is te zien dat de zone is gelegen op een helling die zakt in oostelijke richting en stijgt in westelijk, noordelijk en zuidelijke richting. Het moedermateriaal bestaat hier uit hellingsedimenten bestaande uit herwerkt eolisch sediment en ouder Tertiaire sedimenten. Zoals de Toelichting bij de quartairgeologische kaart vermeld (Bogemans, Baeteman 2006), is de samenstelling van deze hellingsedimenten variabel afhankelijk van de locatie. De bijmenging van Tertiair materiaal is te verwachten gezien de locatie van het projectgebied op de zuidflank van de cuesta van Hertsberge-Wijnendale. De slechte drainage van het zuidwestelijk deel van de site is ook vermoedelijk te wijten aan het reliëf. Door hedendaagse bebouwing is de oostelijke, afhellende, kant deels afgedamd door de aanwezige hoeve maar vangt dit gebied nog steeds veel water van de hogergelegen en open noordelijke zone.

Het noordwestelijke deel van het projectgebied situeert zich daartegenover op een kleine maar duidelijk uitgesproken kam. Deze heuvelkam is opgebouwd uit eolisch afgezet sediment waarin de hedendaagse bodem is ontwikkeld.

Op vlak van pedogenese is de situatie relatief eenvoudig. In het zuidwesten is de bodem gekenmerkt door een ploeglaag met ondergelegen transitiehorizont naar de moederbodem. In het noordoostelijk deel is onder de ploeglaag ook een B-horizont ontwikkeld.

De doelstelling van het landschappelijk bodemonderzoek naar eventueel archeologisch vervolgonderzoek is tweeledig. Ten eerste moet het potentieel voor de bewaring van eventuele steentijdsites worden ingeschat. Ten tweede moet het archeologisch relevante niveau uit jongere perioden worden ingeschat. Het potentieel voor de bewaring van goed bewaarde steentijdvindplaatsen is klein voor het projectgebied. Nergens werd overigens een begraven oude bodem aangetroffen. Bij boring B1 en B2 lijkt de kans op aantreffen onbestaand gezien de impact van colluviale processen. Bij boring B3 en B4 zal de ontwikkeling van de hedendaagse bodem vermoedelijk een ernstig verstrend effect hebben gehad op een eventueel aanwezig steentijdniveau.

1.2.1 Potentieel tot kennisvermeerdering

Na uitvoering van een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bestaande uit een bureauonderzoek en een landschappelijk booronderzoek kan het potentieel op kennisvermeerdering enerzijds zitten bij het aantreffen van sporen en vondsten die in relatie staan tot de Slag bij Wijnendale (1708). De strijd vond plaats in de context van de Spaanse Successieoorlog. Op 28 september 1708 stonden Franse troepen neus aan neus met een legermacht van de Grote Alliantie onder leiding van Generaal Webb. Deze slag is voornamelijk gekend op basis van historische bronnen, maar de exacte locatie is momenteel niet gekend. Het beter lokaliseren van die veldslag zou op zich al een vorm van archeologische kennisvermeerdering zijn. Verder heeft het gebied ook potentieel voor het aantreffen van vindplaatsen vanaf het neolithicum. Het landschappelijk booronderzoek wees immers op minder goed bewaarde bodems voor wat betreft het aantreffen van steentijdvindplaatsen van jagers-verzamelaars. Oudere steentijdvindplaatsen worden op basis van het gevoerde landschappelijk booronderzoek niet verwacht. Andere jongere historische periodes kunnen allemaal aangetroffen worden.

1.2.2 Kader exploitatie potentieel tot kennisvermeerdering

Op basis van het verslag van resultaten van de archeologienota worden volgende onderstaande maatregelen noodzakelijk geacht

Het potentieel tot kennisvermeerdering dient te worden nagegaan door middel van een uitgesteld archeologisch vooronderzoek in de bodem. Afhankelijk van de resultaten van dit uitgestelde vooronderzoek kan een archeologisch vervolgonderzoek voorafgaand aan de werken in deze zone plaatsvinden.

Eenzijds dient er voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek een metaaldetectie te gebeuren met het oog op het karteren van metaalvondsten die in relatie kunnen staan met het Slagveld van Wijnendale. Metalen voorwerpen zijn de meest voorkomende militaire artefacten. Gezien het projectgebied bestaat uit weides en grasland is een veldprospectie niet mogelijk. Metaaldetectie (hetzij manueel in raaien, hetzij via geofysische prospectie) lijkt daarom aangewezen. Na deze metaaldetectie en het controleren van de positieve punten dient een systematisch proefsleuvenonderzoek over het gehele terrein, uitgezonderd de locatie van de huidige landbouwbedrijfsgebouwen, te gebeuren.

Dit onderzoek vormt het onderwerp van onderhavige tekst.

2. Metaaldetectie

2.1.1 Omkadering

Conform de bekrachtigde nota werd het projectgebied voorafgaand aan het sleuvenonderzoek onderzocht door middel van metaaldetectie.

Het gebruik van een metaaldetector met het oog op het opsporen van archeologische vondsten en archeologische sites werd hier aangewend onder de noemer kennisvermeerdering.

Het betreft vooral een potentieel op kennisvermeerdering voor het aantreffen van vondsten (en in een latere fase sporen) die in relatie staan tot de Slag bij Wijnendale (1708).

Die strijd vond plaats in de context van de Spaanse Successieoorlog. De Spaanse Successieoorlog (1701–1713) was een oorlog van verschillende Europese mogendheden (de "Grote Alliantie") tegen o.a. het koninkrijk Frankrijk en het Spaanse Rijk. De Geallieerden slaagden uiteindelijk bij het einde van de oorlog in hun opzet: ze verhinderden dat deze twee rijken geregeerd werden door Lodewijk XIV van Frankrijk.

Op 28 september 1708 stonden Franse troepen neus aan neus met een legermacht van de Grote Alliantie onder leiding van Generaal Webb. De nederlaag van de Fransen heeft een rechtstreekse invloed gehad op de succesvolle belegering van de Franse stad Rijsel door de Grote Alliantie onder het opperbevel van John Churchill, de hertog van Marlborough en prins Eugène van Savoye. Dankzij de overwinning van Marlborough is Wijnendale vooral in de Engelse literatuur relatief bekend.

Na hun grote overwinning bij Oudenaarde (11 juli 1708) gaan John Churchill, de hertog van Marlborough en prins Eugène van Savoye over tot het beleg van Rijsel. Rijsel heeft moderne vestingwerken en een Frans garnizoen van 16.000 manschappen. Door een tekort aan munitie dreigen ze het beleg te moeten staken. De enige bevoorradingslijn is die vanuit koninkrijk Engeland. Marlborough beveelt een groot konvooi uit de havenstad Oostende te laten overkomen waardoor de 700 wagens een lange tocht door Vlaanderen maken. Het transport wordt begeleid door 6000 manschappen te voet en 1500 te paard onder leiding van de Engelse generaal-majoor Webb. Graaf de la Motte, die met een Frans garnizoen gelegeerd is in Brugge, krijgt lucht van de onderneming en trekt met 22 tot 24.000 manschappen naar Wijnendale om het konvooi daar te onderscheppen.

Generaal Webb voorziet de onvermijdelijke confrontatie en bedenkt een strijdplan om zijn numerieke zwakte te compenseren. Het beboste landschap rond Wijnendale biedt hiervoor mogelijkheden. Hij kiest een open plek uit, begroeid met heide en aan twee zijden geflankeerd door bossen en struikgewas. Zijn troepen posteert hij in twee, lange linies, die de open plek afsluiten en die ook moeten verhinderen dat de Fransen via de bossen de linies zouden omsingelen. Later komt hier nog een derde linie bij bestaande uit twee bataljons infanteristen en zeshonderd grenadiers, die uit het nabije Oudenburg komen. Achter de linies passeert intussen langzaam het konvooi richting Rijsel. Terwijl Webb zijn troepen ontplooit, worden de naderende Fransen aan de andere kant van het terrein opgehouden door graaf Carl von Lottum, een Pruisische generaal. Met slechts 150 manschappen cavalerie slaagt hij erin om de ontplooiing van de Franse troepen te vertragen. Bovendien verhindert hij zo dat de la Motte terreinkennis krijgt en inzicht in het tactisch plan van de geallieerden. Op de open plek tussen de twee bossen stelt de Franse bevelhebber vier linies met infanteristen en vier met dragonders (bereden infanteristen) op. Daarachter komt een batterij met veertig stukken zwaar geschut, in de rug gedekt door twee brede linies met cavalerie. De opstelling van de la Motte is weinig geïnspireerd. Waarschijnlijk verwacht hij, gezien zijn getalsterkte, een gemakkelijke overwinning. Tussen vier en vijf uur in de namiddag vuren de Franse kanonnen de eerste schoten af. Na een kanonnade die twee tot drie uren duurt en weinig effect sorteert, zet de la Motte zijn infanterie in. Het smalle terrein hindert de bewegingen van de grote Franse troepenmacht. Ze liggen voortdurend onder vuur van de geallieerden, die over krachtiger vuurwapens beschikken. De eerste linie van de geallieerde infanterie houdt goed stand. In de

bossen en het struikgewas aan weerszijden van het slagveld hebben enkele Pruisische, Hannoverse en Nederlandse regimenten zich schuilgehouden, die de Fransen nu ook in de flanken aanvallen. De flanken van de Franse troepenmacht krijgen het steeds zwaarder te verduren, waarop de la Motte het bevel geeft tot een tweede aanval. Onder de druk van het grote aantal Fransen begint de eerste linie-bataljons van de geallieerden te wijken, maar de verse bataljons van de tweede linie kunnen de toestand snel stabiliseren. Het aanhoudend gevuur vanuit de bossen blijft de Franse troepen uitdunnen en hun slagorde ontregelen. Uiteindelijk worden ze gedwongen tot terugtrekking. Wanneer de strijd al zo goed als gewonnen is, verschijnt de cavalerie van de Ierse generaal Cadogan op het toneel. Hij komt op bevel van Marlborough, die bezorgd is om het welslagen van het konvooi, de geallieerden versterken met enkele eskadrons.

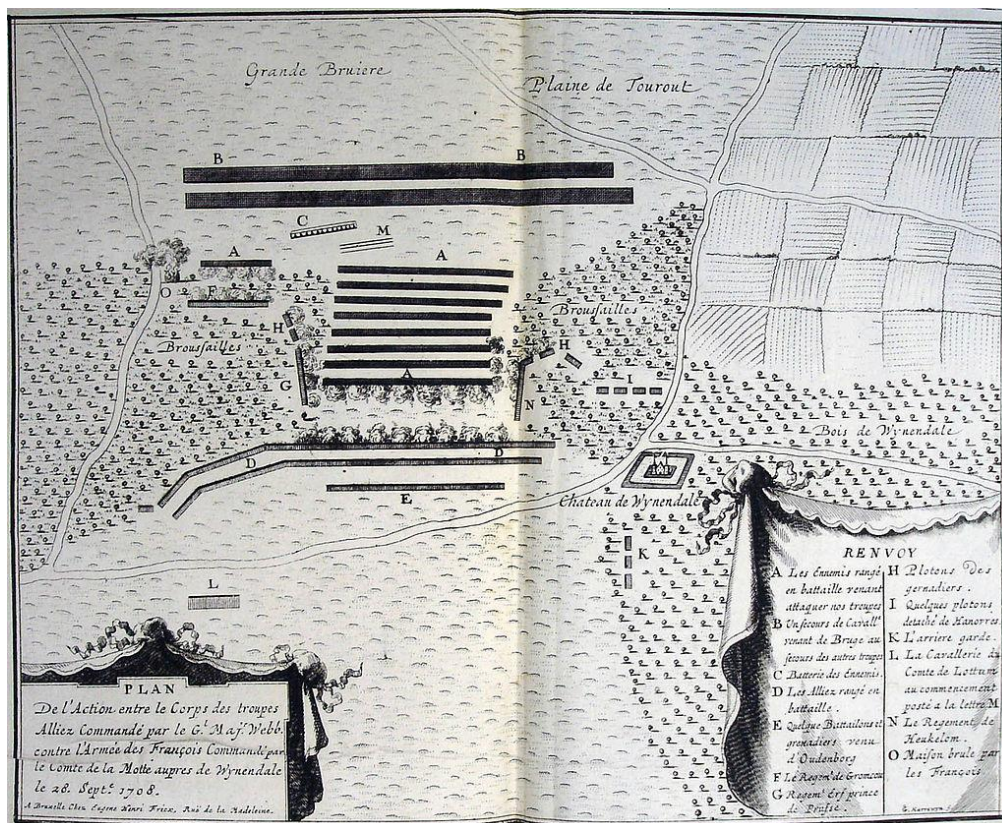
De menselijke verliezen zijn aanzienlijk, aan beide zijden, maar vooral aan die van de Fransen. Na een kort, maar hevig gevecht van twee uur zijn 3000 tot 4000 Franse en Spaanse officieren en soldaten gesneuveld. Aan geallieerde zijde telt men 900 doden of gewonden (Churchill 2002).

Dankzij de overwinning van de geallieerden bereikt het konvooi op 29 september ongehinderd Rijsel en kan de belegering voortgezet worden. Drie weken later, op 22 oktober, valt de stad

Deze slag is voornamelijk gekend op basis van historische bronnen, maar de exacte locatie is momenteel niet gekend. Een anonieme prent uit 1708 uitgegeven door Eugène-Henri Frickx toont het slagveld en de opstellingen van de troepen (fig. 7). De kaart bevat eveneens een aantal plaatsaanduidingen die het mogelijk maken het slagveld te situeren. De kaart is georiënteerd met het noorden naar onderen. De slag vindt plaats op de Grande Bruyère of de Grote Heide. Oost en west bevinden zich broussailles of kreupelhout.

Het slagveld wordt afgebakend door: in het westen het hedendaagse tracé Torhoutsebaan – Oostendestraat, in het oosten de MoubEEK en een wegtracé ter hoogte van de huidige Guldensporenlaan, in het noorden de Steenstraat en in het zuiden de huidige Wijendaele-Stationstraat. Het projectgebied situeert zich net ten oosten van deze rechthoek, maar vermoedelijk wel in een zone waar tijdens en na de veldslag schermutselingen plaatsvonden (zie afbakening CAI infra).

Het beter lokaliseren van die veldslag zou op zich al een vorm van archeologische kennisvermeerdering zijn.

Figuur 7: Strijdplan van de Slag bij Wijnendale (1708) gedrukt bij Eugène Henri Fricx in Brussel

Aanvullende metaaldetectie bij een proefsleuvenonderzoek is niet uitzonderlijk en werd reeds bij twee voorgaande onderzoeken in de onmiddellijke buurt uitgeschreven.

In 2017 (7 december) heeft Raakvlak proefsleuven getrokken langs de Wijnendalestraat in Torhout (OE-id 5715) gelegen aan percelen 1867d (Torhout, afdeling 4, sectie D). Het ligt net ten NW van hier besproken projectgebied. Volgens historische bronnen ligt het projectgebied binnen de vermoedelijke locatie van het strijdtoneel van de Slag bij Wijnendale. Ondanks de verwachtingen uit het historisch onderzoek dagzoomt geen enkel spoor of recente verstoring in de sleuven. Een prospectie met metaaldetectors levert geen resten van de Slag van Wijnendale op. De vondsten die zijn aangetroffen zijn allemaal relatief recent. Het gaat onder meer om twee munten, beiden geslagen tijdens de Eerste Wereldoorlog. Een heel sterk verweerde Belgische 25 cent in zink en een koperen, Duitse 5 pfennig. Daarnaast is ook een Belgische uniformknoop met anker uit de 20e eeuw gevonden. Metaaldetectie bracht ook een runderoormerk uit de eerste helft van de 20e eeuw aan het licht

De percelen 228m, 229c, 230b, 227b, 266w3, 222c en 220d (Torhout, afdeling 1, sectie A,) gelegen aan de Consciencestraat in Wijnendale leverden tijdens het proefsleuvenonderzoek (OE-id 5383) in oktober 2017, gecombineerd met metaaldetectie, geen directe vondsten op die kunnen gerelateerd worden aan de slag. De percelen bevinden zich net ten zuiden van het projectgebied hier besproken. Tijdens het onderzoek werden qua grondsporen enkel vroeg moderne greppels en één kuil aangetroffen. Daarnaast konden tijdens de metaaldetectie een 9 tal relevant archeologische vondsten gedaan worden. De meeste vondsten kunnen gedateerd worden in de 19e – 20e eeuw, waaronder enkele kogelpunten- en hulzen en een 10 centimes van 1920. Enkele vondsten kunnen mogelijk gelinkt worden aan de 18de eeuw. Het gaat hierbij om twee koperen muntjes, een musketkogel, drie pistoletkogels en een knoop met twee gekruiste kanonnen in een wapenschild . De aangetroffen metalen objecten konden niet voldoende geïdentificeerd worden om deze te kunnen toeschrijven aan de slag om Wijnendale.

2.1.2 Werkwijze en strategie

Voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek werd conform de bekrachtigde archeologienota eerst een metaaldetectie onderzoek uitgevoerd binnen het projectgebied. Dit vond plaats op 15 januari 2019. Hierbij werd het terrein ingedeeld in sectoren (op basis van aanwezige begroeiing en andere fysieke elementen) waarbij deze sectoren volgens radien werden onderzocht. Deze sectoren zijn enkel in het leven geroepen voor een grondige en methodologische 'sweep' van het terrein.

Het onderzoek werd uitgevoerd door Jasper Deconynck (erkend archeoloog 2016/00099) en Philip De Busscher (erkend metaaldetecteur 2015/00240) middels een XP Deus.

Aanwezige elementen werden op puntvondst geregistreerd door middel van een vondstnummer met code Md (metaaldetectie). De locatie werd dan tenslotte door een Trimble dGPS-toestel ingemeten.

Enkel de signalen die zich onder de grens van 30 cm bevinden onder de teelaarde werden in 1^e instantie ingezameld. Nadien werd er ter aanvulling het vlak onderzocht bij het afgraven van de teelaarde.

Er werd geen discriminatie ingesteld waarbij alle objecten (edelmetaal tot ijzer) werden uitgespit. Bij het inzamelen werd er wel een eerste assessment gedaan waarbij ondefinieerbare fragmenten niet werden ingezameld.

2.1.3 Assessment van metaaldetectie

Op 15 januari werd er gestart met de metaaldetectie in de percelen ten ZW van de bestaande boerderij. Hierbij werd al vlug duidelijk dat de weilanden zeer 'arm' zijn aan detectievondsten. In totaal 40 detectievondsten zijn aan het licht gekomen (v01 tot v040) (fig. 8).

Een cluster van vondsten kan geplaatst worden in het noorden van het projectgebied. Op dit deel zijn maar liefst 18 objecten aangetroffen. Voor de rest zijn niet echt conclusies te trekken.

Te herkennen binnen het materiaal zijn twee munten, acht kogels/hulzen, drie gespen, een kolfplaat van een geweer, twee lakenloodjes en een musketkogel.

Figuur 8: metaaldetectie

Hiervan kunnen de munten en de kogels/hulzen goed gedateerd worden. De munitie lijkt allemaal uit de periode van de Eerste Wereldoorlog te komen en betreft vooral deze van Duitse origine. Deze kunnen niet direct gelinkt worden aan aanwezige bodemsporen. De aanwezige tekst op de bodem toont een aanwezigheid tussen 1915 en 1917.

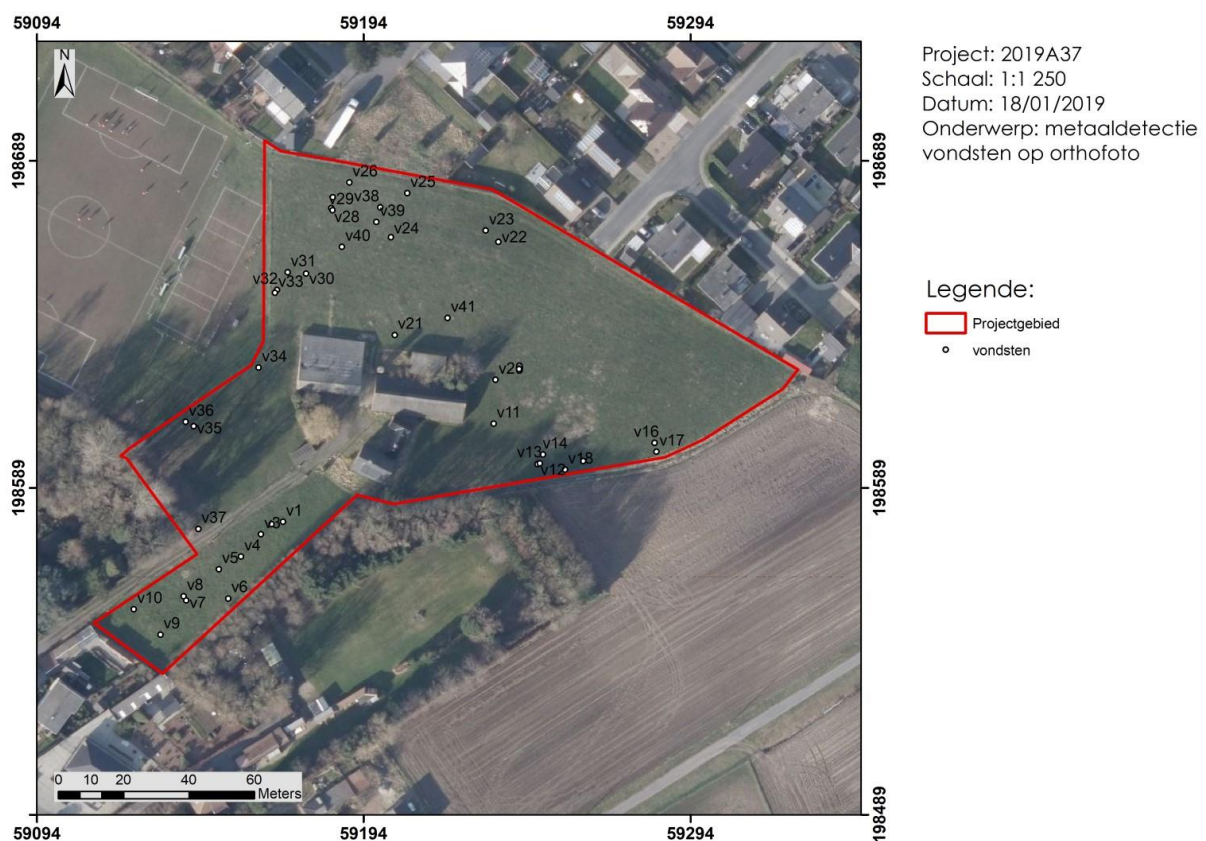
Torhout was in de Eerste Wereldoorlog bezet door het Duitse leger (vanaf 15 oktober 1914). Het Duits hoofdkwartier verliet de stad op 10 oktober 1918. De strijd om Torhout - Tielt van 14 tot 30 oktober 1918 werden de laatste Duitse soldaten uit de stad verdreven.

De musketkogel (v029) heeft een doorsnede van 18 mm en is vermoedelijk te plaatsen in de 1^e helft van de 19^e eeuw.

De datering van de overige metaalvondsten is problematisch. Omdat het gaat om oppervlaktevondsten kunnen ze enkel op basis van opschriften en/of typologische kenmerken worden gedateerd. Het meeste materiaal heeft echter geen opschriften en is gedurende een lange periode in gebruik (geweest), waardoor niet te bepalen valt of het uit de oorlogsjaren (begin 18^e eeuw of WO1) dateert of niet.

Veel metaalvondsten konden niet worden gedetermineerd vanwege de slechte staat waarin deze verkeerden. Het is belangrijk te constateren dat het hier gaat om oppervlaktevondsten die niet in gesloten context zijn aangetroffen.

Ondanks de afwezigheid van bewijs voor de slag van Wijnendale in het begin van de 18^e eeuw (1708) maakt het duidelijk dat metaaldetectie van de bouwvoor ook een zinnige en aanvullende onderzoeksmethode kan vormen. Reeds bij overige slagvelden is gebleken dat de bouwvoor van slagvelden een informatiedrager kan zijn van mogelijk archeologisch waardevolle verspreidingspatronen.

Figuur 9: metaaldetectie vondsten geprojecteerd op de orthofoto

Vondstnummer	Datum	Spoor	SL	vlak	inzamelwijze	materiaalcatgori	hoeveelheid	beschrijving
V001	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	Engels WO1?
V002	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	ond.
V003	16/01/19				0 metaaldetectie	ijzer	1	lepel
V004	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	streep schroot
V005	16/01/19				0 metaaldetectie	legering	1	1 cent leeuw bij grondwetstafel met tekst . 1e helft 19e eeuw
V006	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	knoop
V007	16/01/19				0 metaaldetectie	lood	1	ond met doorboring
V008	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	huls klein kaliber (6mm)
V009	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	kogelpunt Duits
V010	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	huls opschrift 19 - 9
V011	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	kolofplaat geweer
V012	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	huls Duits 1e helft 20e eeuw
V013	16/01/19				0 metaaldetectie	lood	1	lakenloodje
V014	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	huls verpletterd
V015	16/01/19				0 metaaldetectie	lood	1	ondefinieerbaar
V016	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	schroot
V017	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	beslag ond.
V018	16/01/19				0 metaaldetectie	lood	1	lakenloodje
V019	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	fragment kandelaar?
V020	16/01/19				0 metaaldetectie	koperlegering	1	huls Duits opschrift 16-3-P-S67 (samenstelling 67% koper en 33% zink) - 1e helft 20e eeuw
V021	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	beslag ond.
V022	16/01/19				0 metaaldetectie	lood	1	ond.
V023	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	webbing P.08
V024	16/01/19				0 metaaldetectie	legering	1	10 centimes munt met doorboring 19e eeuws
V025	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	knoop/beslag
V026	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	kogelpunt Belgisch begin 20e
V027	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	huls Duits S67, 17-8. Gemaakt in 1917.
V028	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	knoopje
V029	16/01/19				0 metaaldetectie	lood	1	musketkogel
V030	16/01/19				0 metaaldetectie	lood	1	knoopje
V031	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	ond.
V032	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	gesp schoen zelfde V033
V033	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	gesp schoen
V034	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	huls Duits opschrift 15 - 5. Gemaakt in 1915
V035	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	beslag met doorboring (label koe)
V036	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	beslag met doorboring en opschrift 6735 (label koe)
V037	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	beschermingsring
V038	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	beslag/knoopje
V039	16/01/19				0 metaaldetectie	legering	1	50 centiemes 1950
V040	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	schroot/ond.

Figuur 10: tabel met alle aangetroffen metaaldetectie vondsten

De vondsten kunnen samen met die van het proefsleuvenonderzoek terecht in het Onroerendfgoeddepot De Pakhuizen dat sinds 2016 door de Vlaamse overheid erkend is en beheerd wordt door Raakvlak (Komvest 45, 8000 Brugge).

Figuur 11: overzicht van alle aangetroffen metaaldetectievondsten

Figuur 12: kolfplaat (v011) en musketkogel (v029).

3. Proefsleuvenonderzoek

3.1 Beschrijvend gedeelte

3.1.1 Administratieve gegevens

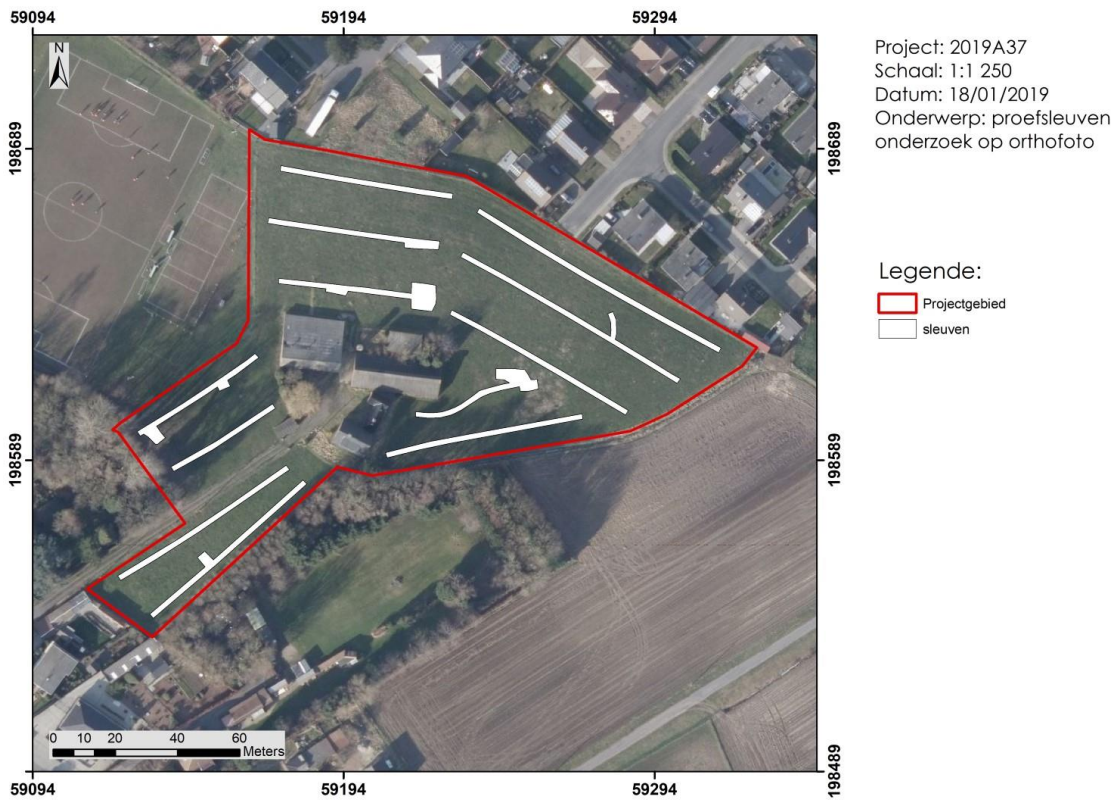
Projectcode vooronderzoek	2019A37
Afbakening onderzoeksgebied	Kadastraal perceel : 214A (Afd.1 SectieA), 1843B en 1874G (Afd.4 SectieD)
Erkend archeoloog	GATE [OE/ERK/rechtspersoon/2015/00073]
Bounding box	X_1 y_1 59170,106 198709,665 59330,841 198635,846 59257,816 198475,112 59096,684 198549,328
Uitvoerders	Jasper Deconynck (GATE, erkend archeoloog) Ruben Vergauwe (GATE, assistent-archeoloog/assistent-bodemkundige)
Zoektermen Inventaris Onroerend Erfgoed	Proefsleuvenonderzoek

3.1.2 Onderzoeksopdracht en vraagstelling

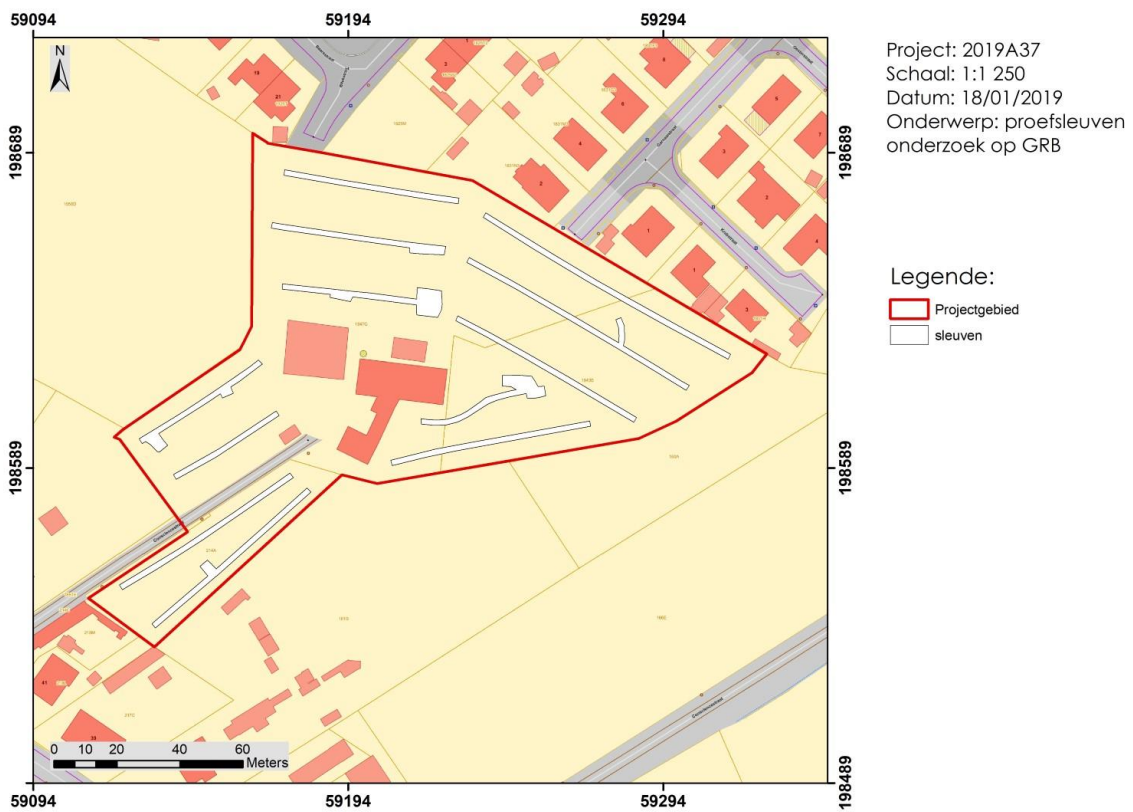
Het onderzoeksdoel van het uitgestelde vooronderzoek met ingreep in de bodem is na te gaan welk potentieel het projectgebied heeft m.b.t. de aanwezigheid en bewaring van archeologische vindplaatsen. Na het aantonen of weerleggen van de aanwezigheid van dergelijke vindplaatsen dient een evaluatie gemaakt te worden van hun begrenzing, bewaring en datering, alsook van de mate waarin de geplande werkzaamheden deze vindplaatsen bedreigen.

Bovenstaand doel vertalen we in volgende concrete onderzoeksvragen:

- Zijn er vondsten, sporen of structuren aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Wat is de implicatie voor de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kunnen sporen en/of vondsten gerelateerd worden aan de Slag bij Wijnendale?
- Kan op basis van het sporenbestand binnen het projectgebied een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
- Zijn er indicaties voor sporen/ vondstenclusters uit de neolithische of latere periodes?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van artisanale activiteiten?
- Komt het projectgebied in aanmerking voor een eventuele archeologische opgraving voorafgaand aan de werken? Wat is de verwachte spoordensiteit?
- Welke onderzoeksvragen en aandachtspunten kunnen geformuleerd worden na uitvoering van een prospectie met ingreep in de bodem in functie van een eventueel vervolgonderzoek?

Figuur 13: Proefsleuvenonderzoek op orthofoto (© Geopunt).

Figuur 14: Proefsleuvenonderzoek op kadasterkaart (© Geopunt).

3.1.3 Werkwijze en strategie

Het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd op woensdag 16 januari 2019 op kadastrale percelen 214A (Afd.1 Sectie A), 1843B en 1874G (Afd.4 SectieD) gesitueerd langs de Consciencestraat in Wijnendale (Torhout). De sleuven werden dezelfde dag reeds gedicht.

Er werden 12 sleuven (SL1-SL12)) getrokken verspreid over het projectgebied. Deze sleuven waren elk 1,8 m breed (i.e. bakbreedte) en hadden een tussenafstand van ca. 13-15m (as op as). Ze werden ingepland binnen de grenzen van het niet bebouwde projectgebied. De sleuven werden op een hoogte van ca. 38,8 – 41,1m TAW aangelegd, op ca. 40-50 cm onder het maaiveld (38,3 – 40,7 m TAW). Centraal in het projectgebied tegen de bestaande hoeve werd er gemiddeld een pak dieper afgegraven door de hier aanwezige verstoring.

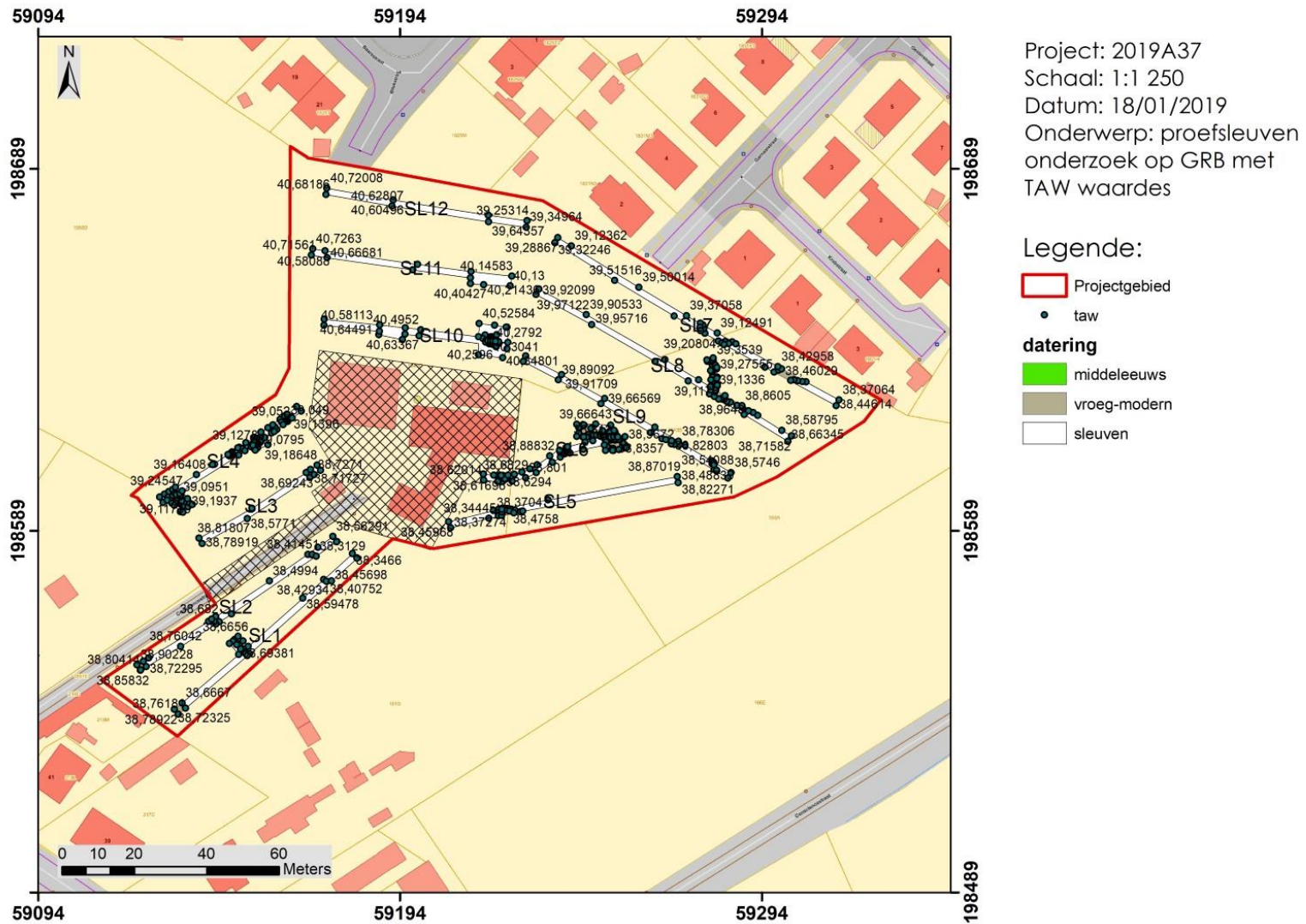
In totaal diende op deze wijze 12,5% van de onderzochte en verstoorde zone met proefsleuven en kijkvensters onderzocht te worden (i.e. 10% proefsleuven en 2,5% kijkvensters). Motivering voor het hanteren van deze methodiek en dekkingsgraad is terug te vinden bij Haneca et al. 2016 en De Clercq et al. 2011. Centraal in het projectgebied kon door de aanwezigheid van bestaande bebouwing ook niet gesleufd worden. Deze zone heeft een oppervlakte van 2567m². Het totale projectgebied heeft een oppervlakte van 1,3ha waarvan dus ca. 1,06ha m² onderzocht worden.

Dit in rekening genomen, komen we op een dekking van 13,53 %. Uiteindelijk werden bij het onderzoek te Wijnendale 1445 m² sleuven en kijkvensters getrokken.

De sleuven, sporen en bodemprofielen werden manueel opgeschaafd en gefotografeerd. Na deze registratie werd alles ook ingemeten met een Trimble dGPS-toestel. De verwerking van de opgravingsgegevens betreft de beschrijving in lijsten van sleuven, profielen, sporen en veldfoto's en de verwerking van de GPS-data in GIS. Een selectie van dit digitaal archief is opgenomen als bijlage.

Figuur 15: Fotografische opname van het proefsleuvenonderzoek Wijnendale Consciencestraat

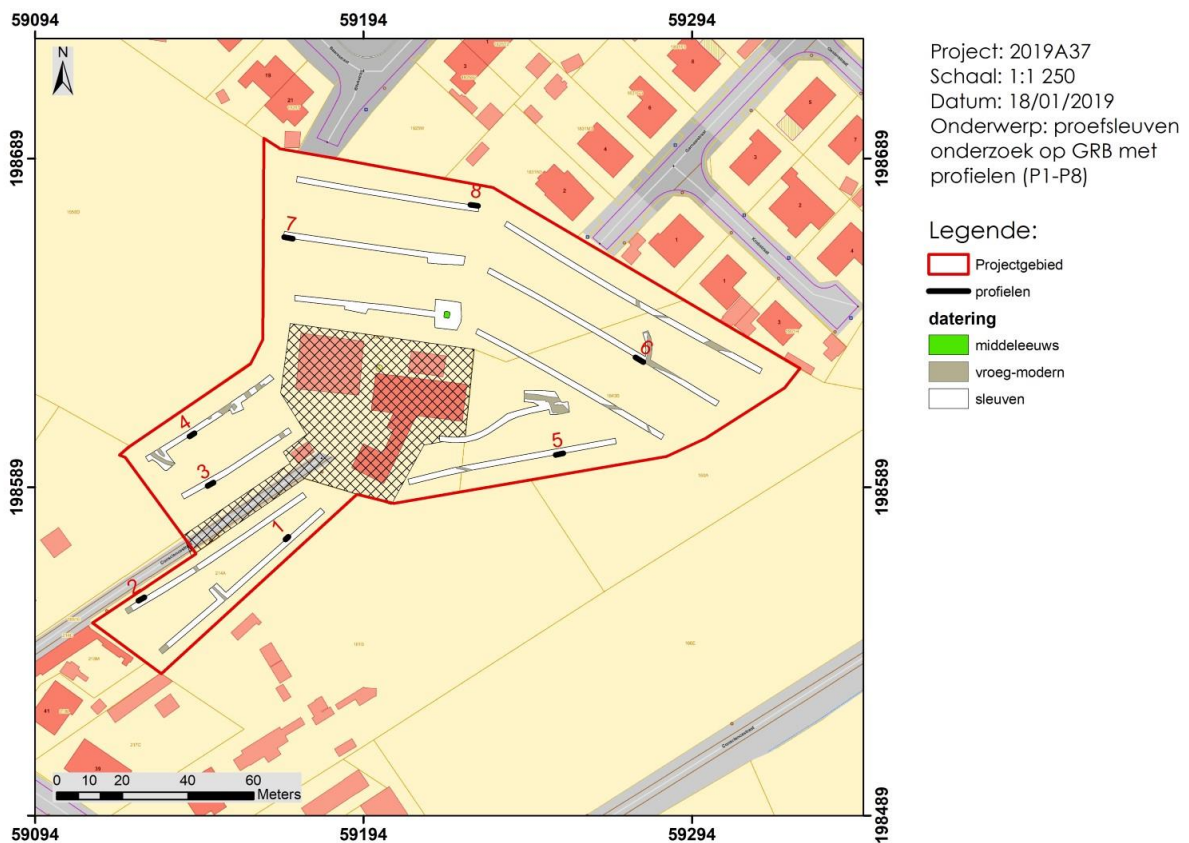

Figuur 16: Sleuven/werkputtenplan t.o.v. GRB met aanduiding TAW-waarden en sleufnummers (SL1 – SL12) (© Geopunt)

3.1.4 Beschrijving Bodem

Tijdens het veldwerk in kader van het proefsleuvenonderzoek werden in totaal 8 profielen geregistreerd verspreid over het gehele projectgebied. Van deze profielen worden drie in detail toegelicht en geregistreerd conform de richtlijnen van DOV. De drie referentieprofielen zijn P2, P6 en P7.

De informatie uit deze drie referentieprofielen, en vijf additionele profielen, schetsen een beeld dat aansluit bij de informatie die reeds bekend was uit het landschappelijk bodemonderzoek. Deze nieuwe data laat echter een verdere nuancering toe van de reeds behaalde kennis.

Figuur 17: profielen weergave op GRB kaart (© Geopunt).

Lithostratigrafische eenheden

Uit alle data kan een onderscheid gemaakt worden tussen twee lithostratigrafische eenheden die worden waargenomen in de profielen.

Ten eerste zijn er de diachrone hellingsedimenten. Deze eenheid wordt gevormd uit een mengeling van herwerkte sedimenten, oorspronkelijk afkomstig van Weichseliaan eolisch dekzand en Tertiaire sedimenten. Zoals vaak voorkomt op de flanken van cuestas wordt het sediment aan het oppervlak herwerkt door hellingsprocessen. Enerzijds is de top van de Tertiaire sokkel herwerkt. Tijdens de fase van eolische depositie van dekzand tijdens het Weichseliaan wordt dit nieuwe sediment hierop afgezet en eveneens herwerkt. Zo ontstaat een gradiënt vanaf de top dat bestaat uit overwegend eolisch sediment dat in diepte overgaat naar sediment van overwegend Tertiaire oorsprong. Deze situatie is duidelijk zichtbaar in profielen P2 en P6. Deze eenheid komt voor op de lagere en hellende zones van het projectgebied.

Ten tweede worden op de hoogte zones van het projectgebied afzettingen van Weichseliaan dekzand aangetroffen die hier wel een aanzienlijke dikte (>1m) aannemen. Op de top van de cuesta is het dekzand beter bewaard en is de bodem ontwikkeld in een afzetting van homogeen dekzand. Deze situatie wordt geobserveerd in profiel P7 en de ruimere zone in het noordwesten van het projectgebied, het hoogstgelegen deel van het projectgebied.

Bodemontwikkeling

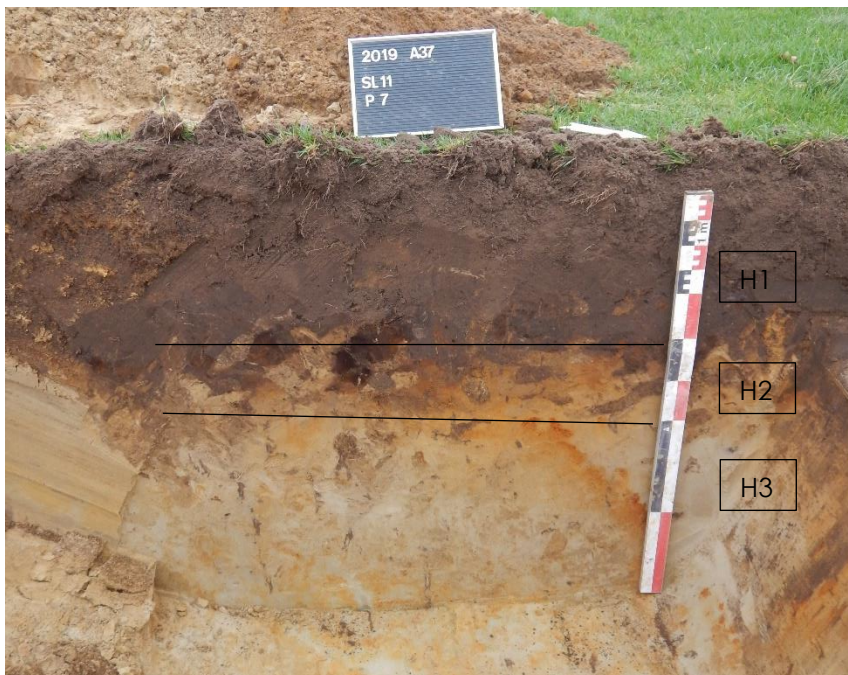
De bodemontwikkeling binnen het projectgebied kenmerkt zich door de overheersende antropogene invloed op de profielontwikkeling. Niet enkel bij de drie referentieprofielen, maar ook bij de overige profielen werd een dikke ploeglaag aangetroffen. De dikte van de ploeglaag heeft hier een dikte van ca. 50 cm. Enkel bij de hoger gelegen zones is onder deze ploeglaag nog een restant te zien van een voormalige B-horizont, hier een ijzer B-horizont. Deze B-horizont is echter grotendeels verstoord en opgenomen in de bovenliggende Ap-horizont.

Figuur 18: Afbeelding van referentieprofiel P2

Figuur 19: fotografische opname van referentieprofiel P6

Figuur 20: fotografische opname van referentieprofiel P7

Interpretatie

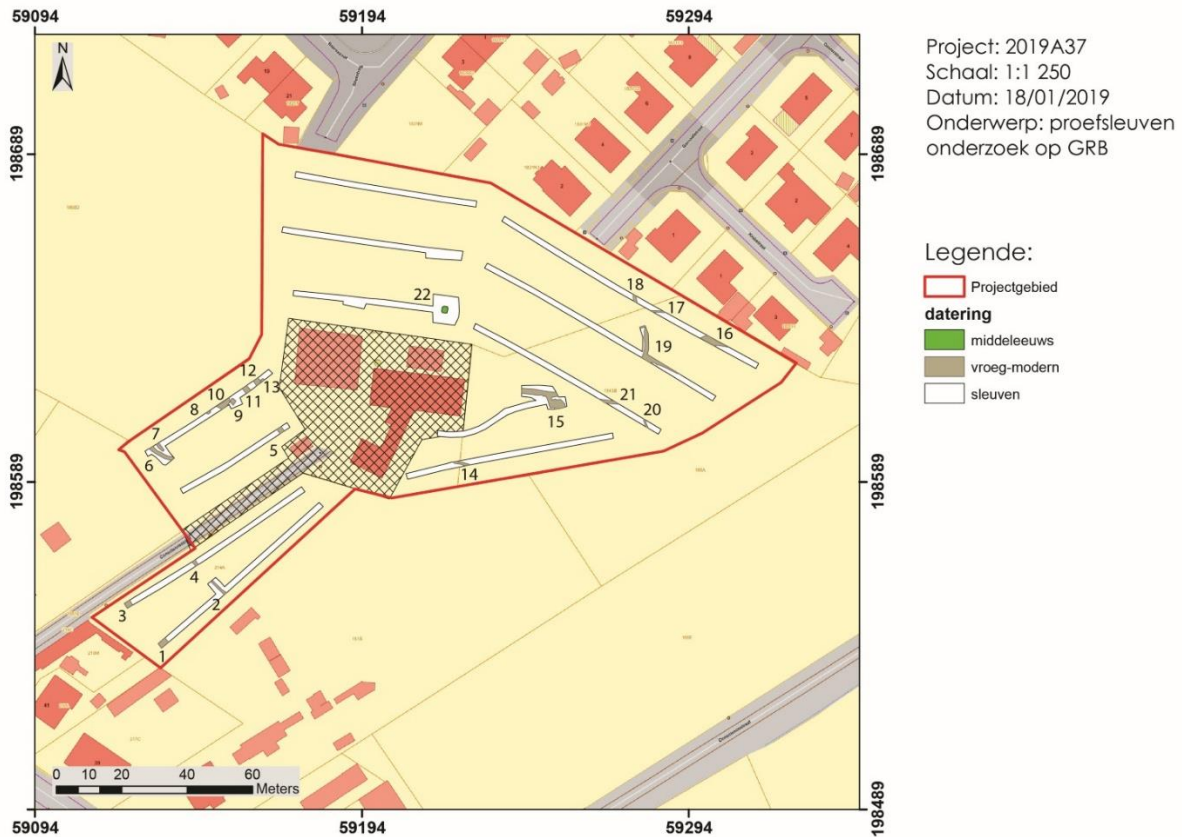
Zoals gezegd sluit de info uit het proefsleuvenonderzoek aan bij de informatie uit voorgaande onderzoeksfasen. Het projectgebied is grotendeels opgebouwd uit diachrone hellingssedimenten, opgebouwd uit herwerkte sedimenten van de Tertiaire sokkel en Weichseliaan dekzand. Enkel op de hoger gelegen zones van het projectgebied komen dekzandafzettingen van enige dikte voor. Op deze hogere zones was de impact van hellingssedimenten minder actief waardoor de eolische afzettingen beter bewaard zijn.

Op vlak van bodemontwikkeling wordt een diepe antropogene invloed waargenomen. De ploeglaag reikt overal tot ca. 50 cm en lokaal nog dieper. Gezien de landschappelijke context kan enige erosie en aanrijking van sediment worden verwacht, die een mogelijke verklaring zou kunnen zijn voor de dikke ploeglaag in de lager gelegen delen van het projectgebied. Gezien deze dikke ploeglagen overal in het projectgebied voorkomen, lijkt dit scenario van colluviale aanrijking onwaarschijnlijk. Gezien bij P6 en P7 eveneens verstoorde B-horizonten voorkomen in het profiel laat dit besluiten dat de ploeglaag in het bestaande loopoppervlak is ontstaan.

3.1.5 Assessment van sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren

De aanwezige sporen kwamen onder de ploeglaag (vanaf een diepte van 30 cm of meer) aan het licht. Nabij de hoeve werd door de verstoring gegraven om na te gaan of er hieronder geen sporen aanwezig waren.

In totaal werden 22 sporen (S1-22) in vlak geregistreerd. Daarnaast werd ook een duidelijke verstoring vastgesteld langsheen de bestaande hoeve en bijgebouwen. Deze is te wijten aan de aanleg van deze structuren.

Figuur 21: Sporenplan op GRB (© Geopunt).

Middeleeuws

Net ten noorden van het achterste bijgebouw werd in sleuf 10 een kuil aangesneden. De kuil van 2 bij 1,8 m groot had in zijn vulling een aantal scherven waardoor bleek dat deze een oudere datering had. Er werd daarop beslist om rond het spoor een kijkvenster aan te leggen om dit spoor ruimtelijk beter te bevatten.

Ook de heterogeen lichtbruingrijze vulling week af van de reeds aangetroffen sporen uit de vroeg moderne periode. In coupe gaat het spoor een 21 cm diep en zien we een heel sterke bioturbatie. Een gelaagdheid binnen het spoor is afwezig. In totaal vijf grijs gedraaide wandscherven zijn aan het licht gekomen. De scherven tonen een sterk zandige matrix met grove verschraling. Het is onmogelijk om op basis van deze scherven een fijne datering naar voor te brengen. Algemeen kan deze tussen de volle- en de late middeleeuwen geplaatst worden (900-1400 n.Chr).

Figuur 22: fotografische opname van S22 in sleuf 10

Figuur 23: aardewerk uit spoor 22

Project: 2019A37
3D model
Spoor 22

Figuur 24: orthofoto van de doorsnede van spoor 22

Vroeg-modern/recent

Alle overige sporen (S1 – S21) betreffen greppels/grachten en kuilen die op basis van hun scherpe aflijning in combinatie met de heterogene losse vulling wijzen in de richting van de vroeg moderne tot de recente periode (19^e-medio 20^e eeuw).

Sporen 1 en 2 net als 3 en 4 alsook 5 en 12 (spoorcombinaties) betreffen perceelsgrachten die doorlopen over de grenzen van het projectgebied. Ze bevinden zich ten zuiden van het projectgebied en hebben een NW-ZO lengte-as.

Figuur 25: fotografische opname van S02 in SL1

Net ten westen van de hoeve werden in sleuf vier sporen 6 tem 13 aangesneden. De vijf greppelfragmenten en twee kuilen lijken een iets dichtere bodemvulling in te nemen dan de rest van het projectgebied. Ook hier is de datering zeer jong te plaatsen door de aanwezige vulling en vondsten erin. De dichtheid aan vondsten was het hoogst in greppelfragmenten 10 en 11 waarbij heel wat glas, emaille, ijzer, baksteen en vaatwerk werd aangetroffen. Vormtypologisch lijken de stukken uit het 1e helft van de 20e eeuw te dateren en zijn ze te interpreteren als dumps van de huisraad uit die periode.

Ten oosten van de hoeve werden een aantal greppelfragmenten en één kuil/verstoring nog aangesneden. De fragmenten lijken niet echt verbinding met elkaar te maken en bevinden zich allemaal op de helling van het hoger gelegen noordelijk deel. Sommige van deze fragmenten zijn te linken met perceelsgrachten zoals zichtbaar op de kaart van Popp (1842-1879). In hun vulling werden baksteen, plastic en rubber aangetroffen.

Figuur 26: fotografische opname van sporen 6 en 7 in sleuf 4

Figuur 27: fotografische opname van spoor 11 in sleuf 4

Figuur 28: fotografische detailopname van de vulling in spoor 11 (sleuf 4)

3.1.6 Datering en interpretatie

Tijdens het proefsleuvenonderzoek konden uit de vastgestelde sporen vondsten gerecupereerd worden waardoor het bepalen van een datering van de verschillende aangetroffen sporen mogelijk is. Op basis van de textuur en vulling kan aan de meeste sporen een 19^e tot medio 20^e eeuwse datering worden gegeven. Enkel spoor 22 wijkt hier duidelijk van af en heeft mogelijks een eerder vol- tot laatmiddeleeuwse datering. Sporen die hiermee in relatie staan zijn niet aangetroffen.

3.1.7 Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed

Het onderzoek bracht enkel een aantal greppels/grachten en kuilen aan het licht. Configuraties konden niet worden vastgesteld. De oudste indicatie is te dateren in de vol tot laat middeleeuwse periode en betreft een geïsoleerde kuil. De overige sporen zijn allemaal te plaatsen in de 19^e en 1^e helft van de 20^e eeuw. Al de aangetroffen metaaldetectievondsten wijzen op een normale 'stort' op de akkers en tonen geen indicaties die met een duidelijke historische periode te linken is.

De archeologische waarde en verwachting van de zone die zal verstoord worden, is dan ook eerder laag in te schatten. Verder archeologisch onderzoek lijkt o.i. niet aan de orde.

3.1.8 Antwoorden op de onderzoeksopdracht en vraagstelling

Het onderzoeksdoel van het uitgestelde vooronderzoek met ingreep in de bodem is na te gaan welk potentieel het projectgebied heeft m.b.t. de aanwezigheid en bewaring van archeologische vindplaatsen. Na het aantonen of weerleggen van de aanwezigheid van dergelijke vindplaatsen dient een evaluatie gemaakt te worden van hun begrenzing, bewaring en datering, alsook van de mate waarin de geplande werkzaamheden deze vindplaatsen bedreigen.

Bovenstaand doel vertaalt zich in de beantwoording in volgende concrete onderzoeksvragen:

- Zijn er vondsten, sporen of structuren aanwezig?
 - Vondsten zijn aangetroffen door middel van metaaldetectie en het afgraven met de kraan. De aangetroffen sporen (22 stuks) bevinden zich verspreid over het projectgebied
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
 - De aangetroffen sporen zijn van antropogene aard
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
 - De bodem in het gebied kent een overwegend minder goede bewaring door de ingrijpende antropogene impact op de bodem. Uit de informatie van de referentieprofielen blijkt dat de top van de bodem over het gehele projectgebied tot zeker 50 cm diep is gehomogeniseerd en lokaal zelfs dieper, tot ca. 70 cm.
- Wat is de implicatie voor de bewaringstoestand van de sporen?
 - De sporen hebben een grotere mate van verstoring ondergaan en ondiepe sporen zijn mogelijk uitgewist van het bodembestand door de homogenisatie die het ontstaan van de ploeglaag voorafgaat.
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
 - De aangetroffen sporen kunnen niet aan een structuur gelinkt worden
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
 - De sporen kunnen geplaatst worden in de vol/laat middeleeuwse periode en de vroeg moderne periode.
- Kunnen sporen en/of vondsten gerelateerd worden aan de Slag bij Wijnendale?
 - Geen van de aangetroffen sporen en vondsten heeft een directe link met de slag bij Wijnendale
- Kan op basis van het sporenbestand binnen het projectgebied een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
 - Het middeleeuwse spoor lijkt volkomen geïsoleerd voor te komen in het projectgebied. De meer jongere sporen zijn gerelateerd aan de bewoning van de hoeve en de inrichting van het landschap.
- Zijn er indicaties voor sporen/ vondstenclusters uit de neolithische of latere periodes?
 - Enkel één spoor kan in de middeleeuwse periode gedateerd worden.
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
 - Het aangetroffen spoor uit de middeleeuwen lijkt geïsoleerd te liggen. Andere sporen die hiermee kunnen gerelateerd worden zijn afwezig zowel binnen als buiten de grenzen van het projectgebied
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten?
 - Er zijn geen indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van artisanale activiteiten?
 - Er zijn geen indicaties voor de aanwezigheid van artisanale activiteiten
- Komt het projectgebied in aanmerking voor een eventuele archeologische opgraving voorafgaand aan de werken? Wat is de verwachte spoordensiteit?

- De archeologische waarde en verwachting van de zone die zal verstoord worden is eerder laag in te schatten. Verder archeologisch onderzoek lijkt o.i. niet aan de orde
- Welke onderzoeksvragen en aandachtspunten kunnen geformuleerd worden na uitvoering van een prospectie met ingreep in de bodem in functie van een eventueel vervolgonderzoek?
 - nvt

Bibliografie

Literatuur:

Bourgeois J., Goethals A., Meganck M., Urmel L. 2004, Inventarisatie van het archeologisch erfgoed van de gemeente Zedelgem op basis van luchtfotografisch onderzoek, Gent.

Cools E. 1986, Prospecties en vondstmeldingen, Westvlaamse Archaeologica 2.3, 80.

Churchill W. S. 2002, Marlborough: His Life and Times, Chicago.

De Vriendt, B., Derde, W. & Carman, J. 2011, De inventarisatie van slagvelden van voor WOI in Vlaanderen (Begeleidend rapport, onuitgegeven rapport, VIOE).

Haelewyn R. 1959, Slot en heerlijkheid van Wijnendale, Torhout.

Kaartmateriaal:

S.N. 1708, Plan de l'Action qui s'est passée a Wynendale de 28 sep.e aé. 1708 (anonieme prent uitgegeven door E-H Frickx), Rijksmuseum Amsterdam (geraadpleegd op 08/02/2017 via www.Rijksmuseum.nl)

Ferraris J. J. F. 1771-1778, Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden, Koninklijke Bibliotheek van België (geraadpleegd op 08/02/2017 via www.geopunt.be)

Popp P. C. 1842-1879, Atlas cadastral parcellaire de la Belgique, Koninklijke Bibliotheek van België (geraadpleegd op 08/02/2017 via www.geopunt.be)

S.N. 1843-1845, Atlas der Buurtwegen (geraadpleegd op 08/02/2017 via www.geopunt.be)

S.N. 1873, Topografische Kaart van België - 1:20 000, kaartblad 13 Brugge (geraadpleegd op 08/02/2017, www.cartesius.be)

S.N. 1904, Topografische Kaart van België - 1:20 000, kaartblad 13 Brugge (geraadpleegd op 08/02/2017, www.cartesius.be)

S.N. 1939, Topografische Kaart van België - 1:40 000, kaartblad 13 Brugge (geraadpleegd op 08/02/2017, www.cartesius.be)

S.N. 1969, Topografische Kaart van België - 1:40 000, kaartblad 13 Brugge (geraadpleegd op 08/02/2017, www.cartesius.be)

Vandermaelen P. 1846-1854, Atlas cadastral du Royaume de Belgique, Koninklijke Bibliotheek van België (geraadpleegd op 08/02/2017 via www.geopunt.be)

Digitale bronnen:

www.geopunt.be

www.cai.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

4. BIJLAGE

4.1 Plannenlijst

1	overzichtsplan	Locatie site tov archeoregio's	1/250.000	digitaal	10/01/2019
2	overzichtsplan	Lokalisatie projectgebied t.o.v. de topografische kaart.	1/8.000	digitaal	10/01/2019
3	overzichtsplan	Situering van het onderzoeksgebied met de bodemingrepen en landschappelijke boringen op de orthofoto (@Geopunt)	1/1.250	digitaal	10/01/2019
4	overzichtsplan	Projectie projectgebied t.o.v. het GRB-bestand (@Geopunt)	1/1500	digitaal	10/01/2019
5	overzichtsplan	Gestileerd overzicht geplande bodemingrepen op orthofoto (@Geopunt)	1/1.250	digitaal	10/01/2019
6	overzichtsplan	overzicht van de geplande bodemingrepen in het projectgebied	1/1250	digitaal	10/01/2019
7	overzichtsplan	metaaldetectievondsten geprojecteerd op de orthofoto (@Geopunt)	1/1250	digitaal	18/01/2019
8	overzichtsplan	Proefsleuvenonderzoek op kadasterkaart (© Geopunt).	1/1250	digitaal	18/01/2019
9	overzichtsplan	Proefsleuvenonderzoek op orthofoto (@Geopunt)	1/1.250	digitaal	18/01/2017

10	overzichtsplan	Proefsleuvenonderzoek op kadasterkaart (© Geopunt).	1/1.250	digitaal	18/01/2017
11	overzichtsplan	Sleuven/werkputtenplan t.o.v. GRB met aanduiding TAW-waarden en sleufnummers (SL1 – SL12) (© Geopunt).	1/1.250	digitaal	18/01/2019
12	overzichtsplan	Profielen weergave op GRB kaart (@Geopunt)	1/1.250	digitaal	18/01/2019
13	overzichtsplan	Sporenplan op GRB (@Geopunt)	1/1.250	digitaal	18/01/2019
14	Coupeplan	Sporenplan op GRB (@Geopunt)	1/1.250	digitaal	18/01/2019

4.2 Sleuvenlijst

sleufnummer	Datum	lengte (m)	oppervlakte (m ²)	sporen	profielen
WP1	15/01/2019	65,8	129	1,2	P1
WP2	15/01/2019	64,8	114,00	3,4	P2
WP3	15/01/2019	38,6	66,00	5	P3
WP4	15/01/2019	44,4	108,00	6, 13	P4
WP5	15/01/2019	64,2	112,00	14	P5
WP6	15/01/2019	40,8	124,00	15	
WP7	15/01/2019	89,6	160,00	16, 18	
WP8	15/01/2019	80,7	153,00	19	P6
WP9	15/01/2019	65,1	115,00	20,21	
WP10	15/01/2019	50,9	153,00	22	
WP11	15/01/2019	55,7	112,00		P7
WP12	15/01/2019	56,3	99,00		P8

4.3 Sporenlijst

Spoor	Vulling(101)/interface(001)	Vlak/profiel?	Werkput	Type	Datum	Vorm	Heterogeen/homogeen	Kleur	Textuur	gaafheid	coupes	Inclusies	Vondstnr.	lengte	breedte	diepte(cm)	bioturbatie	Spoorass.	Spoorrelaties	Datering	Plan	Gisid coupe	GISID (polygonen)
001	001/101			1 Greppel/gracht	16/01/19	Lineair	Heterogeen	ZwBr	Z					1,8	1,8	70	veel			Vroeg Modern	13-14	001001/101	S001
002	001/101			1 Greppel/gracht	16/01/19	Lineair	Heterogeen	ZwBr	Z		AB			13,8	1		veel			Vroeg Modern	13-14	002001/101	S002001/101
003	001/101			2 Greppel/gracht	16/01/19	Lineair	Heterogeen	ZwBr	Z					1,8	1,7		veel			Vroeg Modern	13-14	003001/101	S003001/101
004	001/101			2 Greppel/gracht	16/01/19	Lineair	Heterogeen	ZwBr	Z					1,8	1		veel			Vroeg Modern	13-14	004001/101	S004001/101
005	001/101			3 Greppel/gracht	16/01/19	Lineair	Heterogeen	ZwBr	Z					1,8	1,77		veel			Vroeg Modern	13-14	005001/101	S005001/101
006	001/101			4 Greppel/gracht	16/01/19	Lineair	Heterogeen	ZwBr	Z					8,4	0,9		veel			Vroeg Modern	13-14	006001/101	S006001/101
007	001/101			4 Greppel/gracht	16/01/19	Lineair	Heterogeen	ZwBr	Z					2,9	1,07		veel			Vroeg Modern	13-14	007001/101	S007001/101
008	001/101			4 Kuil	16/01/19	Lineair	Heterogeen	ZwBr	Z					0,58	1,3		veel			Vroeg Modern	13-14	008001/101	S008001/101
009	001/101			4 Greppel/gracht	16/01/19	Lineair	Heterogeen	ZwBr	Z					1,8	4		veel			Vroeg Modern	13-14	009001/101	S009001/101
010	001/101			4 Kuil	16/01/19	Lineair	Heterogeen	ZwBr	Z					1,53	1,4		veel			Vroeg Modern	13-14	010001/101	S010001/101
011	001/101			4 Greppel/gracht	16/01/19	Lineair	Heterogeen	ZwBr	Z					1,8	1,68		veel			Vroeg Modern	13-14	011001/101	S011001/101
012	001/101			4 Greppel/gracht	16/01/19	Lineair	Heterogeen	ZwBr	Z					1,8	1,77		veel			Vroeg Modern	13-14	012001/101	S012001/101
013	001/101			4 Kuil	16/01/19	Lineair	Heterogeen	ZwBr	Z					1,3	0,6		veel		Jonger dan 12	Vroeg Modern	13-14	013001/101	S013001/101
014	001/101			5 Greppel/gracht	16/01/19	Lineair	Heterogeen	ZwBr	Z					5,3	0,8		veel			Vroeg Modern	13-14	014001/101	S014001/101
015	001/101			6 Loopgraaf	16/01/19	Lineair	Heterogeen	ZwBr	Z		AB			11,03	1,6	40	veel			Vroeg Modern	13-14	015001/101	S015001/101
016	001/101			7 Greppel/gracht	16/01/19	Lineair	Heterogeen	ZwBr	Z					1,8	7,2		veel			Vroeg Modern	13-14	016001/101	S016001/101
017	001/101			7 Greppel/gracht	16/01/19	Lineair	Heterogeen	ZwBr	Z					4	0,4		veel			Vroeg Modern	13-14	017001/101	S017001/101
018	001/101			7 Greppel/gracht	16/01/19	Lineair	Heterogeen	ZwBr	Z					1,78	1		veel			Vroeg Modern	13-14	018001/101	S018001/101
019	001/101			8 Greppel/gracht	16/01/19	Lineair	Heterogeen	ZwBr	Z					8,9			veel			Vroeg Modern	13-14	019001/101	S019001/101
020	001/101			9 Greppel/gracht	16/01/19	Lineair	Heterogeen	ZwBr	Z					2,4	0,6		veel			Vroeg Modern	13-14	020001/101	S020001/101
021	001/101			9 Greppel/gracht	16/01/19	Lineair	Heterogeen	ZwBr	Z					3,7	0,8		veel			Vroeg Modern	13-14	021001/101	S021001/101
022	001/101			10 Kuil	16/01/19	Ovaal	Homogeen	ZwBr	Z		AB		41	1,98	1,81		veel			Middeleeuws	13-14	022001/101	S022001/101

4.4 Profiellijst

Profiel	Datum	Type onderzoek	Werkput	X	Y	hoogteligging maaiveld (mTAW)	diepte actuele grondwatertafel (cm)	bovengrens zone tijdelijke grondwatertafel	bovengrens zone reductiekleure	classificatie	intrerpretatie	fotonummer(s)	Plan
P1	16/01/19	PS	1	59169,77	198573,43	38,91	nvt	45	nvt	Sdh	Ap-C	F66-F72	12
P2	16/01/19	PS	2	59126,75	198555,58	39,29	nvt	50	nvt	Sdh	Ap-C	F73-F78	12
P3	16/01/19	PS	3	59146,18	198589,47	39,19	nvt	72	nvt	Sdh	Ap-C	F79-F85	12
P4	16/01/19	PS	4	59140,73	198604,55	39,54	nvt	70	nvt	Sdh	Ap-C	F86-F88	12
P5	16/01/19	PS	5	59252,3	198599,03	39,03	nvt	60	nvt	Zchd	Ap-C	F89-F93	12
P6	16/01/19	PS	9	59278,45	198627,13	39,76	nvt	92	nvt	Zchd	Ap-Bs-C	F94-F99	12
P7	16/01/19	PS	11	59169,61	198664,96	40,94	nvt	75	nvt	Zchd	Ap-Bs-C	F100-F105	12
P8	16/01/19	PS	12	59226,48	198675,23	39,78	nvt	80	nvt	Zchd	Ap-C	F102-F111	12

4.5 Profielbeschrijving

Profielnummer	Aardkundige eenheid	begindiepte (cm)	einddiepte (cm)	benaming aardkundige eenheid	textuur	kleur	Vochtigheid	bodemstructuur	Opmerking	Stratificatie	fenomenen processen	grensduidelijkheid ondergrens	grensregelmatigheid ondergrens	interpretatie	fotonummer(s)	Plan
P001	1	0	45	Ap	S	DBR	Vochtig	Kruimelig		Nee	\$	Scherp	Regelmatig	ploeglaag	F66-F72	12
	2	45	85	C	Se	GE	Vochtig	Kruimelig	Geel en	Nee	\$			moederbodem		
P002	1	0	50	Ap	S	DBR	Vochtig	Kruimelig		Nee	\$	Scherp	Regelmatig	ploeglaag	F73-F78	12
	2	50	65	C	S	BE	Vochtig	Kruimelig		Nee	\$	Scherp	Regelmatig	moederbodem		
	3	65	105	C	Se	GE	Vochtig	Kruimelig	Geel met	Nee	\$			moederbodem		
P003	1	0	50	Ap	S	DBR	Vochtig	Kruimelig		Nee	\$	Scherp	Regelmatig	ploeglaag	F79-F85	12
	2	50	72	C	S	BE	Vochtig	Kruimelig		Nee	\$	Scherp	Regelmatig	moederbodem		
	3	72	92	C	Se	OR	Vochtig	Kruimelig	Oranje	Nee	\$	Scherp	Regelmatig	moederbodem		
	4	92	114	C	Z	GR	Vochtig	Kruimelig		Nee	\$			moederbodem		
P004	1	0	30	Ap	S	OR	Vochtig	Kruimelig		Nee	\$	Scherp	Regelmatig	ploeglaag	F86-F88	12
	2	30	70	C	S	GR	Vochtig	Kruimelig		Nee	\$	Scherp	Regelmatig	moederbodem		
	3	70	108	C	Z	BR	Vochtig	Kruimelig	Kleiige	Nee	\$			moederbodem		
P005	1	0	60	Ap	S	DBR	Vochtig	Kruimelig		Nee	\$	Scherp	Regelmatig	ploeglaag	F89-F93	12
	2	60	113	C	Se	BE	Vochtig	Kruimelig	Kleiige	Nee	\$			moederbodem		
P006	1	0	50	Ap	Z	DBR	Vochtig	Kruimelig		Nee	\$	Scherp	Regelmatig	ploeglaag	F94-F99	12
	2	50	62	B	Z	BR	Vochtig	Kruimelig		Nee	\$	Scherp	Regelmatig	B-horizont		
	3	62	92	C	Z	BE	Vochtig	Kruimelig		Nee	\$	Scherp	Regelmatig	moederbodem		
	4	92	112	C	Z	OR	Vochtig	Kruimelig		Nee	\$	Vaag	Regelmatig	moederbodem		
	5	112	127	C	Se	OR	Vochtig	Kruimelig	Licht	Nee	\$			moederbodem		
P007	1	0	35	Ap	Z	DBR	Droog	Kruimelig		Nee	\$	Scherp	Regelmatig	ploeglaag	F100-F105	12
	2	35	53	Bs	Z	DGR	Droog	Kruimelig		Nee	\$	Scherp	Onregelmatig	B-horizont		
	3	53	117	C	Z	BE	Vochtig	Kruimelig		Nee	\$			moederbodem		
P008	1	0	50	Ap	Z	DBR	Vochtig	Kruimelig		Nee	\$	Scherp	Regelmatig	ploeglaag	F102-F111	12
	2	50	76	Ap	Z	DBR	Vochtig	Kruimelig	Resten	Nee	\$	Scherp	Onregelmatig	moederbodem		
	3	76	126	C	Z	BE	Vochtig	Kruimelig		Nee	\$			moederbodem		

4.6 Fotolijst

2019A37			
Foto	Datum	Type	Onderwerp
F01-F03	16/01/19	overzicht	overzicht site met drone
F04-F09	16/01/19	overzicht	overzicht sleuf 2
F10-F16	16/01/19	overzicht	overzicht sleuf 1
F17-20	16/01/19	overzicht	overzicht sleuf 3
F21-F25	16/01/19	overzicht	overzicht sleuf 4
F26-F28	16/01/19	overzicht	overzicht sleuf 5
F29-F33	16/01/19	overzicht	overzicht sleuf 6
F34-F38	16/01/19	overzicht	overzicht sleuf 7
F39-F43	16/01/19	overzicht	overzicht sleuf 8
F44-F48	16/01/19	overzicht	overzicht sleuf 9
F49-F54	16/01/19	overzicht	overzicht sleuf 10
F55-F60	16/01/19	overzicht	overzicht sleuf 11
F61-F65	16/01/19	overzicht	overzicht sleuf 12
F66-F72	16/01/19	profiel	overzicht profiel 1
F73-F78	16/01/19	profiel	overzicht profiel 2
F79-F85	16/01/19	profiel	overzicht profiel 3
F86-F88	16/01/19	profiel	overzicht profiel 4
F89-F93	16/01/19	profiel	overzicht profiel 5
F94-F99	16/01/19	profiel	overzicht profiel 6
F100-F105	16/01/19	profiel	overzicht profiel 7
F106-F111	16/01/19	profiel	overzicht profiel 8
F112-F124	16/01/19	werken	overzicht werken
F125-F127	16/01/19	sporen	spoor 1
F128-F131	16/01/19	sporen	spoor 2
F132-F134	16/01/19	sporen	spoor 3
F135-F137	16/01/19	sporen	spoor 4

F138-F141	16/01/19	sporen	spoor 5
F142-F149	16/01/19	sporen	spoor 6-7
F150-F151	16/01/19	sporen	spoor 8
F152-F157	16/01/19	sporen	spoor 9-10
F158-F163	16/01/19	sporen	spoor 11
F164-F167	16/01/19	sporen	spoor 12-13
F168-F172	16/01/19	sporen	spoor 14
F173-F184	16/01/19	sporen	spoor 15
F185-F186	16/01/19	sporen	spoor 16
F187	16/01/19	sporen	spoor 17
F188-F191	16/01/19	sporen	spoor 18
F192-F203	16/01/19	sporen	spoor 19
F204-F206	16/01/19	sporen	spoor 20
F207-F209	16/01/19	sporen	spoor 21
F210-F215	16/01/19	sporen	spoor 22
F216-F218	16/01/19	metaaldetectie	metaaldetectie
F219-F223	16/01/19	coupes	spoor 1
F223-F226	16/01/19	coupes	spoor 15
F227-F252	16/01/19	coupes	spoor 22
F253-F257	16/01/19	vondsten	vondsten

4.7 Vondstenlijst

Vondstnummer	Datum	Spoor	SL	vlak	inzamelwijze	materiaalcategorie	hoeveelheid	beschrijving	homogeniteit	Datering	Opmerking	X	Y	Z	fotonummer(s)	Plan
V001	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	Engels WO1?							F253-F257	
V002	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	ond.							F253-F257	
V003	16/01/19				0 metaaldetectie	ijzer	1	lepel							F253-F257	
V004	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	streep schroot							F253-F257	
V005	16/01/19				0 metaaldetectie	legering	1	1 cent leeuw bij grondwetstafel met tekst . 1e helft 19e eeuw							F253-F257	
V006	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	knoop							F253-F257	
V007	16/01/19				0 metaaldetectie	lood	1	ond met doorboring							F253-F257	
V008	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	huls klein kaliber (6mm)							F253-F257	
V009	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	kogelpunt Duits							F253-F257	
V010	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	huls opschrift 19 - 9							F253-F257	
V011	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	kolfplaat geweer							F253-F257	
V012	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	huls duits 1e helft 20e eeuw							F253-F257	
V013	16/01/19				0 metaaldetectie	lood	1	lakenloodje							F253-F257	
V014	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	huls verpletterd							F253-F257	
V015	16/01/19				0 metaaldetectie	lood	1	ondefinieerbaar							F253-F257	
V016	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	schroot							F253-F257	
V017	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	beslag ond.							F253-F257	
V018	16/01/19				0 metaaldetectie	lood	1	lakenloodje							F253-F257	
V019	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	fragment kandelaar?							F253-F257	
V020	16/01/19				0 metaaldetectie	koperlegering	1	huls Duits opschrift 16-3-P-S67 (samenstelling 67% koper en 33% zink) - 1e helft 20e eeuw							F253-F257	
V021	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	beslag ond.							F253-F257	
V022	16/01/19				0 metaaldetectie	lood	1	ond.							F253-F257	
V023	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	webbing P.08							F253-F257	
V024	16/01/19				0 metaaldetectie	legering	1	10 centimes munt met doorboring 19e eeuws							F253-F257	
V025	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	knoop/beslag							F253-F257	
V026	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	kogelpunt Belgisch begin 20e							F253-F257	
V027	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	huls Duits S67, 17-8. Gemaakt in 1917.							F253-F257	
V028	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	knoopje							F253-F257	
V029	16/01/19				0 metaaldetectie	lood	1	musketkogel							F253-F257	
V030	16/01/19				0 metaaldetectie	lood	1	knoopje							F253-F257	
V031	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	ond.							F253-F257	
V032	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	gesp schoen zelfde V033							F253-F257	
V033	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	gesp schoen							F253-F257	
V034	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	huls Duits opschrift 15 - 5. Gemaakt in 1915							F253-F257	
V035	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	beslag met doorboring (label koe)							F253-F257	
V036	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	beslag met doorboring en opschrift 6735 (label koe)							F253-F257	
V037	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	beschermingsring							F253-F257	
V038	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	beslag/knoopje							F253-F257	
V039	16/01/19				0 metaaldetectie	legering	1	50 centiemes 1950							F253-F257	
V040	16/01/19				0 metaaldetectie	koper	1	schroot/ond.							F253-F257	
V041	16/01/19	22		12	1 aanleg en coupe	AW	5	wandscherven grijs		vroeg-vol middeleeuw					F253-F257	